

HURRIYAT

MUSTAQIL GAZETA

2012-yil 25-yanvar, chorshanba * № 4 (756) * 1996-yil dekabrda chiqarib boshlagan * elektron manzil: hurriyat@doda.uz * www.uzhurriyat.uz

"03" da bir kun

"Марказимиз 12 бўлимдан иборат бўлиб, ҳар бир бўлимнинг ўз вазифаси бор. Бу жой асосий диспетчерлик хонамиз бўлиб, бу ерда 22 нафар ходим, яъни катта шифокор, катта диспетчер, чақирувни қабул қилувчи ходимлар ишлашади".

⇒ 3-бет

Кулгули ва фалати машина

Буюк Британияда дунёдаги энг кулгули ва фалати кўринишдаги Peel номи автомобилларни сотувга чиқарилиш арафасида турибди. Ҳозирда бирданига машинанинг 2 модели ишлаб чиқарилиши режалаштирилмоқда.

⇒ 5-бет

Спорт — катта масъулият, жасорат ҳамдир

Дарҳақиқат, юртимиз доврғини дунёга дoston этишда касоба уюшмаларига қарашли спорт мактабларининг ўрни бекиёс. Ушбу спорт мактабларида иқтидорли ёшларни топиш ва тарбиялаш борасида катта тажриба тўплаган.

⇒ 8-бет

ЧОРШАНБАДАН ЧОРШАНБАГАЧА

* 19 январь куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йилда республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш яқунларига ва 2012 йилда иқтисодий барқарор ривожлантиришнинг энг муҳим устувор вазифаларига бағишланган мажлиси бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислоҳ Каримов маъруза қилди.

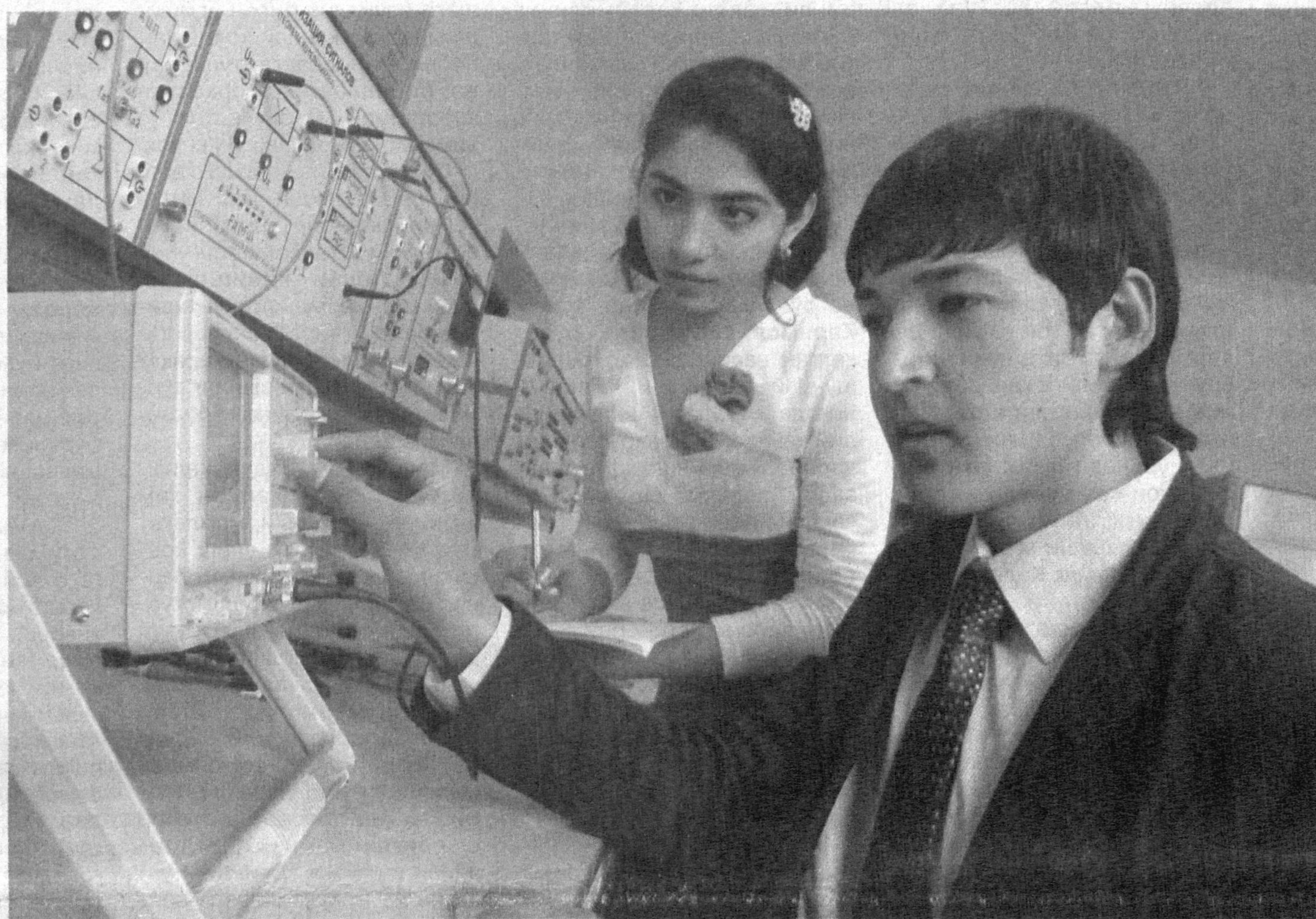
* 20 январь куни Республика Байналмилал Маданият маркази ташкил этилганининг 20 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш иштирокчиларига Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислоҳ Каримовнинг табриги матбуотда эълон қилинди.

* 20 январь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислоҳ Каримов «Республика Байналмилал Маданият маркази ташкил этилганининг 20 йиллиги муносабати билан миллий маданий марказларнинг бир гуруҳ фаолларини мукофотлаш тўғрисида»ги Фармонга имзо чекди.

* Берлин минтақавий 4-сайёҳлик ярмаркаси доирасида Ўзбекистон Республикаси сайёҳлик салоҳиятининг тақдироти бўлиб ўтди. Мазкур тадбир мамлакатимизнинг Германиядаги элчихонаси томонидан "Worlitz Tourist" сайёҳлик компанияси кўмагида ташкил этилди.

«Hurriyat» газетаси «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси самолётларида ҳам йўловчиларнинг доимий ҳамроҳи.

Мамлакатимизда барча соҳаларда замонавий ахборот технологияларидан кенг фойдаланишга алоҳида эътибор қаратилаётди. Бу меҳнат бозорига мазкур соҳа мутахассисларига бўлган талабни тобора оширмоқда.

Тошкент ахборот технологиялари университети Қарши филиалида 594 талаба ахборот технологиялари, телекоммуникация, ахборот сервис ва касб таълими йўналишларида тахсил олмақда. Филиалда талабаларнинг замон талаблари асосида чуқур билим оли-

ши учун барча шароит яратилган. Ҳуқуқ-лаборатория ва компьютер хоналари, масофадан ўқитиш ҳамда видео-конференция ўтказиш зал-

лари ёшлар ихтиёрида. "Ёш дастурчилар", "Ёш WEB-дизайнерлар", "Ёш радиочилар" тўғрисидаги фаолият курсатмоқда.

Суратда: Тошкент ахборот технологиялари университети Қарши филиали талабалари Шаҳноза Қудратова ва Орзиқул Шукуров лабораторияда.

Ж.НОРҚОБИЛОВ (ЎЗА) олган сурат.

Имкониятлар олами

Журналистика бугун мамлакатимизда энг эътиборли соҳалардан бирига айланиб бормоқда, десак янглишмаймиз. Йилдан-йилга унинг нуфузи ва нуфуси ортиб бораётгани ҳам сўзимиз исботидир. Соҳа ходимларини

одатда халқ билан ҳокимият ўртасидаги кўприкка, турли ёт унсурларга қирон келтирувчи жамият шифокорига ўхшатилади. Гарчи мазкур ташбиҳлар бир-бирдан тамоман фарқли бўлса-да, уларни умумлаштириб турув-

чи ўқ илдиз, муштарак жиҳат йўқ эмас. У ҳам бўлса, журналистларнинг халқ, юрт равнақи йўлида меҳнат қилишлари, ҳолисликни таъминлаш учун ўз ҳаловатидан кечишларида кўринади.

✓ Танлов

4 »

2 »

ЖУРНАЛИСТИКА СОҲАСИДА "ОЛТИН ҚАЛАМ" VII МИЛЛИЙ МУКОФОТИ

ТАНЛОВ ҲОЛИБЛАРИ УЧУН ҚУЙИДАГИ МУКОФОТЛАР ТАЪСИС ЭТИЛГАН:

Журналистика соҳасида беш миллий мукофот. Ҳолиб махсус диплом, "Олтин қалам" кўрак нишони, статуеткаси ва Ўзбекистон Республикасида белгиланган энг кам иш ҳақининг 200 баробари миқдорда пул мукофоти билан тақдирланади.

Асосий мукофотлар:

— энг яхши журналистик материал учун миллий мукофот (телевидение — 1, 2, 3-ўринлар);

— энг яхши журналистик материал учун миллий мукофот (радио — 1, 2, 3-ўринлар);

— энг яхши журналистик материал учун миллий мукофот (босма ОАВ — 1, 2, 3-ўринлар);

— энг яхши журналистик материал учун миллий мукофот (интернет-журналистика — 1, 2, 3-ўринлар).

Биринчи ўринни олган ҳолиблар диплом, "Олтин қалам" кўрак нишони, статуеткаси ва энг кам иш ҳақининг 160 баробари миқдорда пул мукофоти билан тақдирланадилар.

Иккинчи ўринни олган ҳолиблар диплом, "Олтин қалам" кўрак нишони, статуеткаси ва энг кам иш ҳақининг 140 баробари миқдорда пул мукофоти билан тақдирланадилар.

Учинчи ўринни олган ҳолиблар диплом, "Олтин қалам" кўрак нишони, статуеткаси ва энг кам иш ҳақининг 120 баробари миқдорда пул мукофоти билан тақдирланадилар.

Рағбатлантирувчи мукофотлар доирасидаги номинациялар:

— журналистика ривожига қўшган ҳиссаси учун;

— фаол фуқаролик позицияси учун;

— ижтимоий-сиёсий мавзудаги энг яхши таҳлилий материал учун;

— ижтимоий-иқтисодий мавзудаги энг яхши таҳлилий материал учун;

— Мустақкам оила йилига бағишланган энг яхши материал учун;

— маънавий-маърифий мавзудаги энг яхши материал учун;

— ҳарбий-ватанпарварлик мавзусидаги энг яхши материал учун;

— энг яхши журналистик текширув учун;

— мураккаб шароитларда (фавқулодда вазиятлар, атроф-муҳит ва экология муаммолари) тайёрланган энг яхши репортаж учун;

— энг яхши режиссёрлик иши учун;

— энг яхши матбуот хизмати;

— энг яхши фоторепортаж учун;

— энг яхши карикатура учун;

— чет эллик журналистнинг Ўзбекистон тўғрисидаги энг яхши материали учун.

Рағбатлантирувчи номинациялар бўйича ҳолиблар диплом, статуетка ва энг кам иш ҳақининг 80 баробари миқдорда пул мукофоти билан тақдирланадилар.

"Олтин қалам" танлови ҳолиблари ва совриндорларини мукофотлаш, шунингдек, уни ўтказиш билан боғлиқ сарф-харажатлар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги Нодавлат нотихорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фондидининг молиявий кўмагида амалга оширилади.

Шунингдек, қатор халқаро ташкилотларнинг Ўзбекистондаги ваколатхоналари ҳам ўз рағбатлантирувчи мукофотларини таъсис этган.

Танловга теле-, радио-, босма материаллар ҳамда интернет нашрларида эълон қилинган ишлар тақдим этилади (5 тадан кам бўлмаслиги керак).

Телевидение бўйича видеоматериаллар, ахборот ташувчи воситанинг қандай кўринишда бўлишидан қатъий назар, 3 минутдан 30 минутгача бўлиши керак.

Радиоэшитиришлар (аудиокассета ёки системали диск) 5 минутдан 30 минутгача бўлиши керак.

Матбуот ва интернет материаллари даврий нашрнинг асл нусхаси ёки кўчирма нусхасида тақдим этилиши лозим.

Танловга юборилган материалларга қуйидагилар илова қилинади:

— муаллифнинг исми-шарифи, профессионал фаолияти тўғрисида қисқача маълумот;

— муаллифнинг турар жойи, уй ва иш телефонлари;

— паспорт нусхаси.

Танлов ҳолибларини мукофотлаш маросими Жаҳон матбуоти эркинлиги куни 2012 йил 3 майда тантанали равишда ўтказилади.

Мукофот бир шахсга тақдоран берилмайди.

Материаллар "Олтин қалам" танлови-га деб кўрсатилган ҳолда қуйидаги манзилга юборилиши лозим:

Ўзбекистон Республикаси, 100129,

Тошкент шаҳри,

Навоий кўчаси, 30-уй.

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси

3-қават, 30, 35, 37-хоналар

Телефонлар: 244-64-61;

244-64-62; 244-37-87.

www.Journalist.uz

Диққат, танлов!

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси Журналистларни қайта тайёрлаш халқаро маркази билан ҳамкорликда миллий ва халқаро журналистиканинг энг юксак ютуқларини кенг оммалаштириш, ОАВ ходимлари фуқаролик позицияларини намоён этишлари учун шароит яратиш ҳамда журналистларда танқидий фикрлашни ва ижодий фаолиятга янгича ёндашувларни шакллантириш мақсадида "Олтин қалам" VII Миллий мукофоти учун халқаро танловни ўтказилади.

3 май — Жаҳон матбуоти эркинлиги кунига бағишланган бу танловга 2011 йилнинг 31 мартдан 2012 йилнинг 31 мартгача — бир йил давомида газета ва журналларда чоп этилган, радио орқали эфирга узатилган ҳамда телевидениеда кўрсатилган ва интернет нашрларида берилган материаллар 2012 йилнинг 10 апрелигача қабул қилинади.

Таҳлил

Мамлакатимизда ҳуқуқ устуворлигини таъминлаш, кучли фуқаролик жамиятини барпо этиш бугунги куннинг энг муҳим вазифаларидан бири ҳисобланади. Шахс ҳуқуқи ва манфаатларини ишончли ҳимоя қилишга қаратилган суд-ҳуқуқ тизимини изчил демократлаштириш ва либераллаштириш ана шу эзгу ниятларни амалга ошириш, мамлакатни модернизациялаш сари қўйилган дадил қадамдир.

Қонун устуворлиги — тараққиёт асоси

Хуқуқий давлат асосларини мунтазам такомиллаштириб бориш, аҳолининг ҳуқуқий онги ва маданиятини оширишга қаратилган саъй-ҳаракатлар мамлакатни ҳар томонлама ривожлантиришга олиб келади. Шу боис, республикаимизда мустақилликнинг дастлабки йиллариданоқ ислохотларнинг мазкур йўналишига алоҳида эътибор қаратиб келинаёпти. Ана шундай ёндашув туфайли ҳам бу борадаги ишлар кўлами ва миқёси кейинги йилларда ниҳоятда кенгайиб, мутлақо янги босқичга кўтарилди.

Маълумки, Юртбошимизнинг "Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси"да давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва назорат тузилмалари фаолиятида қонун устуворлигини таъминлаш бўйича адилия органларининг ролини янада кучайтиришга қаратилган ҳужжатларни ишлаб чиқиш ва қабул қилиш зарурати тўғрисида алоҳида фикр юритилган. Ўтган йилнинг июнь ойида эса Президентимизнинг "Давлат органлари фаолиятида қонунийликни таъминлаш борасида адилия органларининг ролини янада ошириш бўйича чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори эълон қилинди. Унда давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва назорат тузилмалари фаолиятида ханузгача ечимини топмай келаётган қатор муаммо ва камчиликларга алоҳида эътибор қаратилган. Уларни бартараф этиш, ҳуқуқни қўллаш соҳаси устидан назорат тизимини янада такомиллаштириш мақсадида, қарорга мувофиқ, адилия вазирлиги ҳузуридаги Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг амалга оширилиши устидан мониторинг қилиш маркази тугатилиб, Қонунчиликка риоя этилиши устидан назорат қилиш бош бошқармаси ва унинг ҳудудий бўлимлари ташкил этилди.

Бу янги тузилма мамлакатимиз суд-ҳуқуқ тизими ривожланишининг ўзига хос шакли сифатида давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва назорат тузилмалари ўртасида, Концепцияда белгилаганидек, ўзаро тийиб туриш ва манфаатлар мувозанатини таъминлаш принципининг амалда самарали ишлашига хизмат қилади. Унинг зиммасига қуйидаги бир қатор муҳим вазифалар юклатилган:

— вазирликлар, давлат кўмиталари, идоралар, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, жамоат бирлашмалари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ва назорат тузилмалари, уларнинг мансабдор шахслари томонидан қонунларнинг ижро этилиши, шунингдек, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлашга қаратилган, иқтисодий ва ҳўжалик муносабатларини тартибга солувчи қонунларнинг ижро этилиши устидан назорат қилиш қисми бўйича прокуратура органларининг ҳуқуқни қўллаш фаолиятида қонунчиликка риоя қилиниши устидан тизимли, самарали мониторинг ва назоратни ташкил этиш, ҳуқуқни қўллаш соҳасидаги қонун бузилишларини, суиистеъмолликларни ўз вақтида аниқлаш;

— давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва назорат тузилмаларининг қарорлари, фармойишлари, йўриқномалари, буйруқлари ва бошқа ҳужжатларини, шу жумладан, терговга қадар текширув материаллари, жиноят иши ва яққа тусдаги ҳужжатларни истисно қилган ҳолда, прокурор назорати ҳужжатларини комплекс ўрганишни таъминлаш, уларнинг амалдаги қонунчилик талабларига мувофиқлигини таъминлаш бўйича тақлифлар ишлаб чиқиш;

— давлат бошқаруви органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва назорат тузилмалари фаолиятида қонун ҳужжатлари талабларининг бузилиши, суиистеъмолликлар, мазкур органларнинг функция ва ваколатларини белгилувчи қонун ҳужжатларининг норма ва талабларини нотўғри талқин қилиш ҳолатларини тартибга солиш ишларини ташкил этиш, жамият ва давлат қурлиши соҳасида қонунчиликни таъминлаш бўйича тизимли чора-тадбирларни ишлаб чиқиш;

— давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ва назорат тузилмаларининг ҳуқуқни қўллаш, норма ижодқорлиги фаолиятида ўтказилган мониторинг ва таҳлиллар натижаларига кўра, амалдаги қонун ҳужжатларини янада такомиллаштириш бўйича тақлифлар ишлаб чиқиш.

Бош бошқарма ўз ваколатига кўра, аниқланган қонунбузилишларни, уларнинг содир этилишига олиб келаётган сабаб ва шарт-шароитларни бартараф этиш бўйича фактларни умумлаштириб, ҳуқуқни қўллаш амалиётини назорат қилиш материалларини кечиктириб бўлмайдиган чоралар қабул қилиш учун тегишли идораларга юборади.

Фаолият давомида асосий эътибор барча жабҳада қонунчиликнинг тўлиқ ва тўғри ишлашини таъминлашга, бу борада давлат бошқаруви органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва назорат тузилмалари иш жараёнидаги муаммо ва камчиликларни уларнинг ўзига, юқори турувчи идораларига кўрсатиш, кўмак бериш орқали бартараф этиш, энг муҳими, камчиликлар такроран содир этилишига йўл қўймаслик бўйича зарур чораларни кўришга қаратилади.

Бош бошқарманинг жойлардаги ҳудудий бўлималари нафақат аниқланган қонун бузилишларини бартараф этиш, балки уларнинг содир этилишига олиб келаётган сабаб ва шарт-шароитларга барҳам бериш бўйича ҳам кечиктириб бўлмайдиган чоралар қабул қилинишини ҳам таъминлайди. Зарур ҳолларда қонун ҳужжатлари талабларини бажармаган мансабдор шахсларни жавобгарликка тортиш бўйича тақлифлар ишлаб чиқилади.

Хулоса қилиб айтганда, Президентимизнинг "Давлат органлари фаолиятида қонунчиликни таъминлаш борасида адилия органларининг ролини янада ошириш бўйича чора-тадбирларни тўғрисида"ги қарорининг амалга оширилиши фаровон ҳаётимиз ҳамда барча жабҳаларда қонун устуворлигини таъминлашда жуда муҳим аҳамиятга эга. Унда белгиланган нормаларнинг амалиётга татбиқ этилиши давлат органлари ва уларнинг мансабдор шахсларида қонунга ҳурмат, масъулият ҳиссини, фуқароларда эртанги кунга ишонч руҳини янада оширади.

Меҳридин ОМОНОВ,

Адилия вазирлигининг Қонунчиликка риоя этилиши устидан назорат қилиш Бош бошқармаси Самарқанд вилояти ҳудудий бўлими бошлиғи

Буюк келажакка етаклаган асар

(Бошланғич 1-бетда.)

Бозор муносабатларининг ўзгарувчан шароитларида меҳнат қилишга лаёқатли кадрлар тайёрлаш ва ушбу дастурий вазифа республикада дастлаб турли ўқув ва малака ошириш курслари яратилишига, чет элларга ўқишга ва малака оширишга кўплаб мутахассислар, ёшларнинг жўнатилишига, таълимнинг, кадрлар тайёрлашнинг барча бўғинларида янги давлат стандартлари ишлаб чиқишига, пировардида эса миқёси жиҳатидан давлат сиёсати айлانган Кадрлар тайёрлаш миллий дастури ва концепциясининг яратилишига асос бўлди.

Китоб "Сўзбоши"сида "Агарки, яқин тарихимизга — ўтган асрнинг суронли 90-йилларига назар соладиган бўлсак, Ислоҳ Каримовнинг ўша оғир йилларда кескин муаммолар гирдобига туриб, Ўзбекистоннинг келажакгини аниқ тасаввур қилган ҳолда илгари сурган ғоя ва дастурлари унинг Ватанимизнинг ёруғ истиқболга қандай буюк ишонч билан қараганидан аққол далолат беради.

Бу ўринда гап бугунги кунда ҳажон жамоатчилиги томонидан кенг эътироф этилган, дунёда ўхшаши кам бўлган Ўзбекистоннинг Кадрлар тайёрлаш миллий дастури ҳақида бормоқда", дейилганлигининг ўзиёқ бу ҳақдаги фикрларимиз нечоғли асосли эканигини кўрсатади.

Янада аниқроқ ифодаласак, тўпلامга киритилган ҳар бир нутқ, уларда илгари суртилган муҳим ғоя ва қарашлар, давлат идоралари томонидан қабул қилинган расмий ҳужжатларни мутлоқо қилиш жараёнида биз янги тарихимизнинг ўзимиз билмаган, англамаган янада кўплаб қирраларини қайта кашф этамиз. Истиқлолимиз моҳиятини, "тарихий бурилиш палласида халқ дарди, миллат қайғуси буюк шахсларни яратиши"ни янада чуқурроқ англаймиз.

Таниқли олим Абдурахим Эркаев ўзининг "Ўзбекистон йўли" китобида бу ҳақда мулоҳазаларини шундай баён этади: "Ҳақиқий бошқарув истеъдодига эга бўлган шахс раҳбар бўлиб иш бошласа, тараққиёт тамойилларини ол-

дидан чуқур пайқай олгани учун, улардан ижобийларига шароит яратади, ривожланишини тезлаштиради, салбийларининг олдини олишга ҳаракат қилади ёки тасъирини минималлаштиради, оsonлаштиради ёки енгиллаштиради. Ана шундай раҳбарлар ўзидан яхши ном қолдиради. Ақсинча, тараққиётнинг салбий тамойилларига хизмат қилган шахслардан фақат "дод" қолади".

Юртбошимиз ўз асариде "Жамиятни янгилаш учун қуршаётган барча соғлом кучларни бирлаштириш зарур"лигини, бунинг учун ишни биринчи галда ҳаётимизнинг барча соҳаларида қатъий тартиб ва интизом ўрнатишдан, раҳбар кадрларни жой-жойига тўғри қўйишдан, уларга нисбатан талабчанликни оширишдан бошлаш лозимлигини алоҳида таъкидлайди.

1989 йилдаёқ, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI Пленумида сўзлаган нутқида Ислоҳ Каримов юртимизда юзага келган вазиятга баҳо бериб, шундай деган эди: "Республикада кадрлар ишини жиддий қайта кўриш зарур. Кадрларни танлаш чоғида, энг аввало, уларнинг сиёсий, ишчанлик, профессионал, ташкилотчилик фазилатларига, ташаббускорлигига, масъулиятини ўз зиммасига ола билиш ҳақида асосий эътиборни қаратиш керак. Биз Ўзбекистонда етарли бўлган истеъдодли, истиқболли кишиларни топа билишимиз, уларни тарбиялашимиз ва уларга масъулиятли соҳаларни ишониб топширишимиз лозим.

Республикадаги вазиятни, урф-одатларни ва халқ анъаналарини яхши биладиган ёш, истиқболли маҳаллий кадрларни лавозимларга қўтаришни тўғри изга солиш ғоята муҳимдир. Бундай кадрларни кенг кўламда, истиқболли кўзлаб тайёрлаш керак.

Айни вақтда кадрлар давомийлигини таъминлаш, фаол раҳбарлар рўйхатидан адолатсиз равишда ўчирилган кишиларни ва бугунги кунда аҳоли ўртасида обрў-эътибор ва ҳурмат қозонган кишиларни фаол ишга қайтариш даркор. Мана шу ишончнинг ўзи уларнинг руҳини кўтаради ва аминманки, улар ўзларига

қайтарилган ишончни оклаш учун янада зўр ғайрат билан, ҳеч нарсадан чўчимамай, виждонан меҳнат қиладилар".

"Мен область, район бўғинидаги барча раҳбарларга муҳожрат этиб, яна бир бор таъкидламоқчиман: ҳозир бу вазифа принциплал, муҳим сиёсий вазифа бўлиб, бу билан ҳар кун ишгуланиш керак, йўлда учраган қийинчиликлардан кўрқмаслик ва уларни бартараф этиш лозим".

"...Биз, раҳбарлар, бу марсалаларни қатъият билан, билимдонлик билан ўртага қўйишимиз, уларнинг ҳал этилишига изчиллик билан эришишимиз, ҳар қандай ҳолда ҳам айбни бировларга тўнкамай ва бировларнинг орқасига яширинмай, масъулиятни ўз зиммамизга олишимиз керак.

Олдинда бизни жуда катта ишлар кутмоқда. Биз интизомни, яна бир қарра интизомни мустаҳкамлаш учун ҳамма ишни қилишимиз, кадрлар масъулиятини оширишимиз, ғайрат билан, ташаббускорлик билан ҳаракат қилиб, одамларимизнинг турмушини яхшилашга эришишимиз керак".

Маъруза матнидан келтирилган иқтибослардан ҳам кўриниб турибдики, мамлакат мустақиллигига эришиш арафасида мавжуд муаммоларни ҳал этиш, истиқболда турган вазифаларни давр учун мураккаб вазиятда оғишмай, уюшқоқлик билан амалга ошириш учун руҳан тайёр кадрлар зарур эди. Ўз ўрнида Юртбошимиз томонидан қўрилган пухта чора ва тадбирлар натижасида ўта оғир шароитда мамлакат мустақиллиги сақлаб қолинди. Бунда не-не машаққатлар эвазига танланган, тайёрланган фидойи кадрлар муҳим роль ўйнади.

Юртбошимизнинг ушбу тўпламга киритилган жамики чиқишлари давлат ва жамият қурлишида бошқарув тизими ва бошқа кадрлар танлаш билан боғлиқ муаммоларни илмий таҳлил этишда, вазирликлар, вилоят, туман ҳокимликлари, давлат бошқаруви соҳалари ва нодавлат нотижорат ташкилотларда кадрларни танлаш, жой-жойига қўйишда, раҳбар кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва

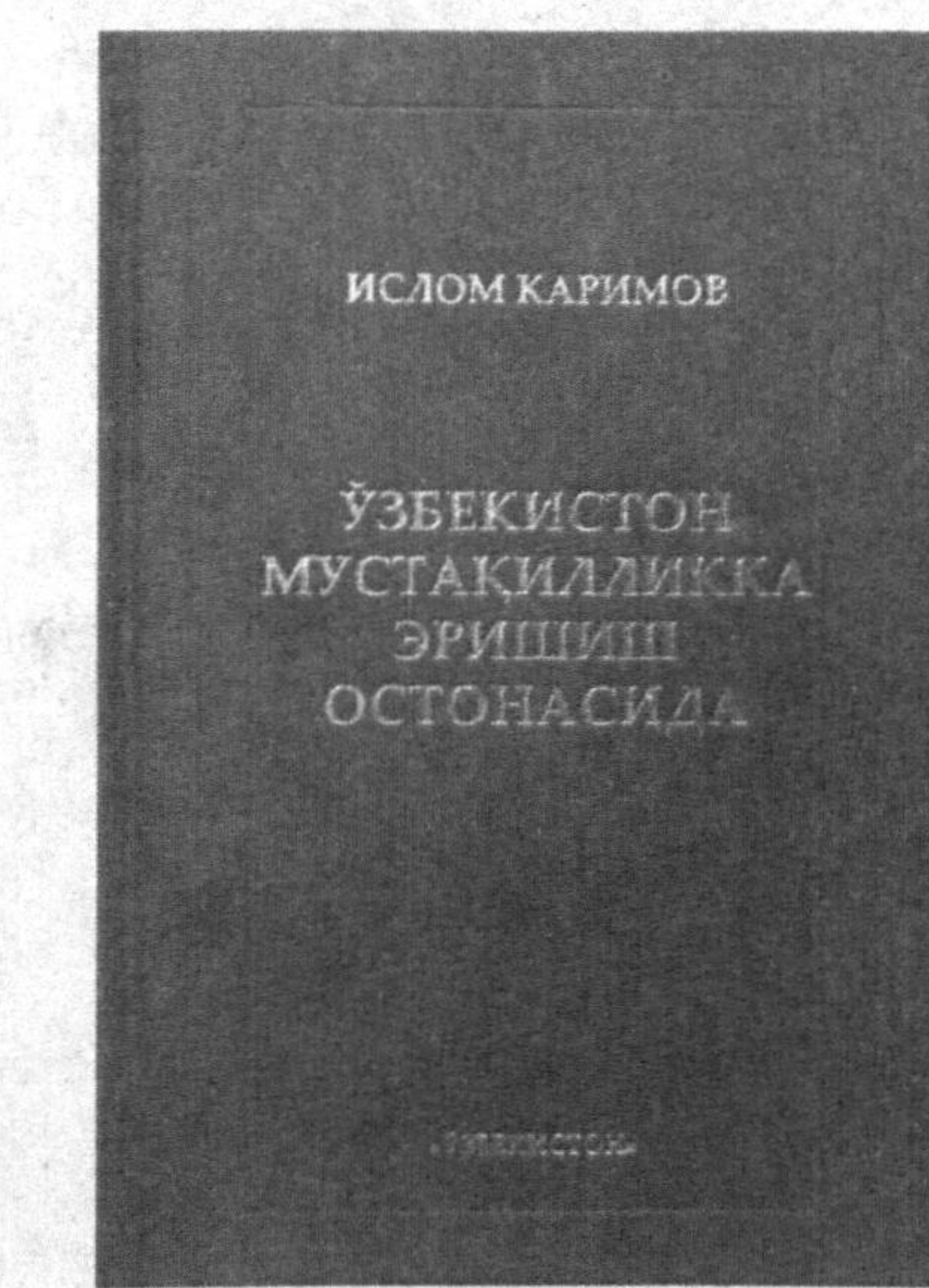
малакасини оширишда муҳим қўлланма бўлиб хизмат қиладди.

Ўтган асрнинг 80-йиллари охири 90-йилларининг бошларида собиқ Иттифоқ таркибида бўлган Ўзбекистонда шарт-шароит, жараёнлар кескин суръатларда ўзгара бошлаганди. Иттифоқ марказий ҳукумати томонидан кўрсатилган тазйиқлар, айни вақтда республика ҳукуматининг асосий лавозимларида фаолият кўрсатган раҳбар кадрларга нисбатан салбий муносабатларнинг очик ва амалий намоён бўлиши, халқ ҳўжалигида юз берган хато-камчиликларни миллатнинг айби сифатида талқин этишга уришиллар бугун Ўзбекистонда сиёсий жонланиш, шу билан бир қаторда, марказий ҳукумат хатти-ҳаракатларига қарши кайфиятнинг шаклланишига олиб келдики, давлатимиз раҳбари Ислоҳ Каримов ана шундай оғир, чигал, ўта зиддиятли ва мижароли вазиятда ҳам ундан чиқишининг ёки уни юмшатишнинг йўлини топишга бор салоҳиятини йўналтира олди. Бу том маънода Ўзбекистон раҳбарининг сиёсий қатъияти ва маънавий жасоратини намоён этди.

"Ҳаммасига ўзимиз эришмоғимиз зарур" ("Известия") газетаси муҳбирининг саволларига жавоблар. 1991 йил 29 январь), "Иқтисодий омиллар амал қилса, "темир қўл"га уюшқоқлик билан амалга ошириш учун руҳан тайёр кадрлар зарур эди. Ўз ўрнида Юртбошимиз томонидан қўрилган пухта чора ва тадбирлар натижасида ўта оғир шароитда мамлакат мустақиллиги сақлаб қолинди. Бунда не-не машаққатлар эвазига танланган, тайёрланган фидойи кадрлар муҳим роль ўйнади.

Юртбошимизнинг ушбу тўпламга киритилган жамики чиқишлари давлат ва жамият қурлишида бошқарув тизими ва бошқа кадрлар танлаш билан боғлиқ муаммоларни илмий таҳлил этишда, вазирликлар, вилоят, туман ҳокимликлари, давлат бошқаруви соҳалари ва нодавлат нотижорат ташкилотларда кадрларни танлаш, жой-жойига қўйишда, раҳбар кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва

малакасини оширишда муҳим қўлланма бўлиб хизмат қиладди.

ИСЛОҲ КАРИМОВ
ЎЗБЕКИСТОН
МУСТАҚИЛЛИККА
ЭРИШИШ
ОСТОНАСИДА

кистон мустақилликка эришиш остонасида" китобига киритилгани унинг мазмун-моҳиятига янада салмоқ бағишлаган.

Ҳеч муболагасиз, бу тўпладан жой олган ҳар бир чиқишни ўзига хос муҳим сиёсий воқеа, юртимизни миллий истиқлолга олиб келган машаққатли ва шарафли кўраш тарихининг ўнмас саҳифаси, деб атай оламиз.

Асосий мақсад — шўролар ҳокимияти ҳали ўзининг ҳукмронлик кучини йўқотмаган, унинг репрессив сиёсати давом этаётган, "пахта иши" деган тўхмат билан қанча-қанча одамлар ноҳақ қамалган, тазйиқ ва таъқибларга учраган, халқ ўртасида тушунлик, эртанги кунга ишончсизлик кайфияти, кўрқув ва ваҳима кенг тарқалган бир пайтда Ўзбекистон раҳбари сифатида иш бошлаган Ислоҳ Каримовнинг мустақилликка эришиш масаласини кун тартибига қатъий қилиб қўйганини аниқ тарихий ҳужжатлар орқали кўрсатиш, бу йўлда қандай улкан ишлар амалга оширилгани ҳақида ўқувчиларга маълумот етказишдан иборат. Демак, бу китоб ҳозиргача тўлиқ ёритилмаган 80-йиллар охири 90-йиллар бошларидаги тарихий саҳифалар буюк солнома сифатида Ватанимиз тарихини тўғри англаб етишга, она-Ватан раънақига хисса қўшадиган маънавий етук, қомил кадрларни тарбиялаш ишига даъват этади. Шу жиҳатдан олганда, Президентимиз Ислоҳ Каримовнинг сиёсий етакчилик маҳорати, раҳбар кадрлар тайёрлаш сифатини яхшилашга оид нутқлари, интервьолари қонун ва қарорлари раҳбаршунослик нуқтаи назаридан барчамизга ибратдир.

Назира АБДУАЗИЗОВА,
*тарих фанлари доктори,
профессор,
Ўзбекистон Республикасида
хизмат кўрсатган ёшлар
мураббийси*

2012 йил — Мустақкам оила йили

Оила — улуғ даргоҳ

Инсон оилада тарбияланади, камол топади. У инсон насли давомийлигини таъминлаб турувчи улуғ даргоҳ. Шу маънода, оила — муқаддас тушунча.

Катта ҳаёт остонасида турган ҳар бир йигит-қиз ушбу ҳақиқатни англаб етмоғи лозим. Зеро, соғлом оилада соғлом, ҳар томонлама етук фарзандлар камол топади.

Юртимизда соғлом авлод-ни тарбиялаш давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бирига айланган. Соғлом оилани шакллантиришнинг муҳим омили бўлган ёшларни турмуш

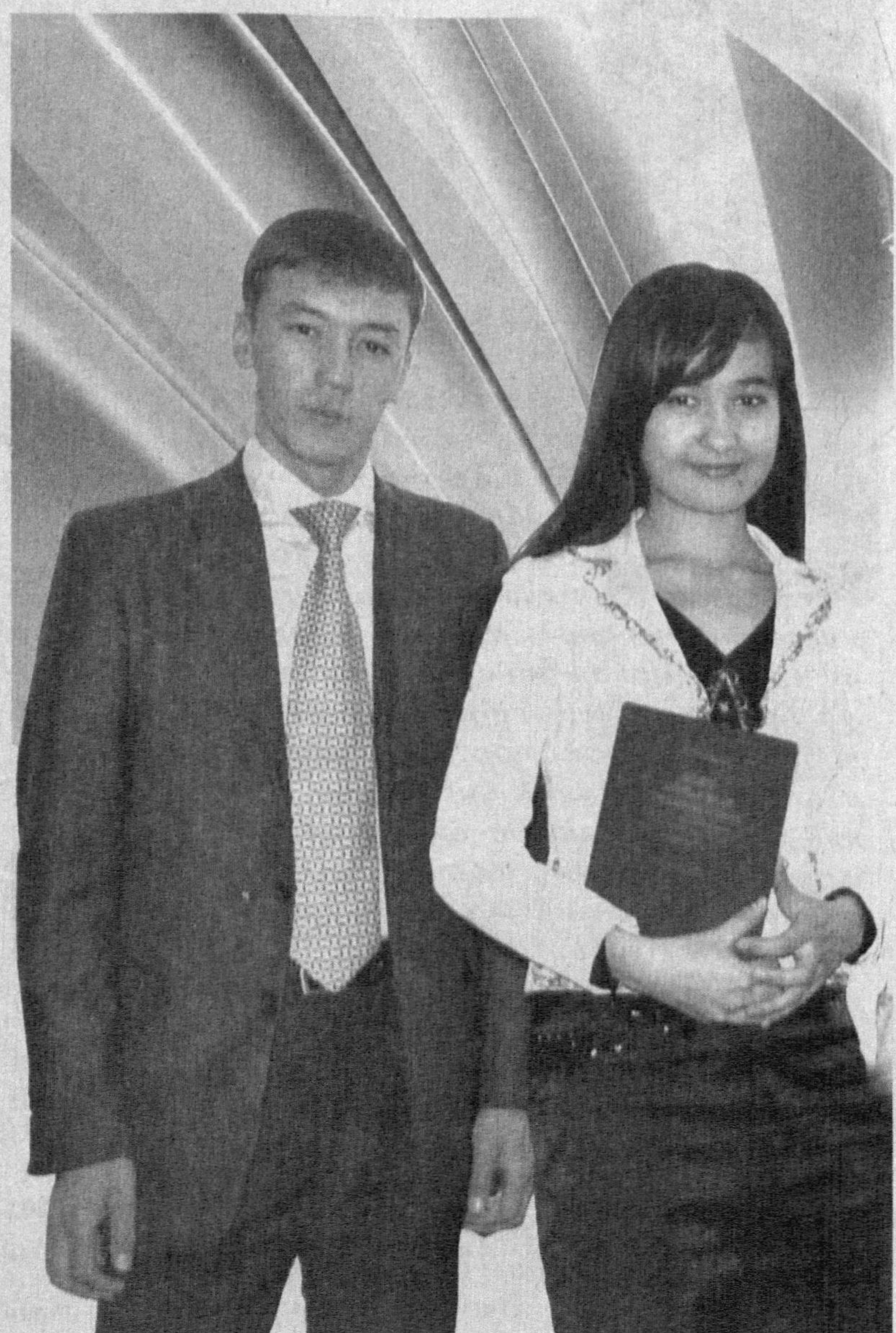
қуришдан олдин тиббий кўриқдан ўтказиш ишга жиддий эътибор қаратилмоқда. Натижада тиббий кўриқ пайтида аниқланаётган айрим касалликларнинг никоҳдан аввал даволаниши носоғлом оила бунёд бўлишининг олдини олишда муҳим аҳамият касб этмоқда. Бунда, албатта, Оила кодексига никоҳланувчи шахсларни тиббий кўриқдан ўтказишни тартибга солувчи 17-модданинг янги таҳрири киритилгани айни муддао бўлди. Мазкур моддада никоҳланувчи шахслар давлат соғлиқ сақлаш тизими муассасаларида бепул тиббий кўриқдан ўтиши белгилаб қўйилган.

Оиланинг мустақкамлиги кўпгина омилларга, жумладан, она ва бола саломатлигига боғлиқ. Она соғлом бўлсагина, ундан жисмоний ва ақлий жиҳатдан соғлом фарзанд дунёга келади. Бунинг учун эса бўлғуси оналар — қизларимизнинг болалик, ўсмирлик даврида репродуктив саломатлигига аҳамият бериш мақсадга мувофиқдир. Вилоятимизда она ва бола саломатлигини таъминлаш, соғлом оилани шаклланти-

риш мақсадида бирмунча амалий ишлар олиб боришмоқда. Жойлардаги хотин-қизлар кўмиталари, тиббиёт бирлашмалари билан ҳамкорликда маҳалларда, таълим муассасаларида ёшлар, аёллар иштирокида турли учрашувлар, юзма-юз мулоқотлар ўтказиб келинмоқда. Бундан ташқари, ФХДБ бўлимида «Ёш келин-куёвлар мактаби» ташкил қилинганки, унда ўтказилаётган машғулотларга етук мутахассислар, кўпни кўрган отахону онахонлар тақлиф этилади. Ёш оила учун никоҳни расмийлаштириш, тиббий кўриқдан ўтиш қанчалик муҳим эканлиги тушунтирилади. Албатта, бу ҳаракатлар бесамар кетмапти. Тиббий кўриқдан ўтишнинг афзалликларини ёшларимизнинг ўзлари тобора чуқур англаб етмоқдалар.

Оила жамиятнинг ажралмас бўғини. Унда янги авлод воёга етади. Демак, у келажакка, сиз билан бизнинг эртанги кунимизга дахлдор. Бу эса ҳар биримизни ана шу хайрли ишга камарбаста бўлишга ундайди.

Нодира МАРДОНОВА,
*Бухоро шаҳар
«Бахт уйи» мудираси*

Дил сўзи

Яхшилик албатта қайтади

Сиз ўзингизни бугунги давр одами деб ҳисоблайсизми? Саволни дафъатан бундай қўйиш баъзиларни ажаблантириши табиий. Шу даврда яшагандан кейин яна қанақа бўлиши мумкин? Аммо, афсуски, замондош бўла туриб ҳам ҳаётдан орқада қолганлар қанча.

Хўш, кимнинг давр талабларига муносиблиги ёки аксинча эканлигини белгилайдиган мезон борми? Албатта, бор. "Мен мустақил Ўзбекистоннинг янада олға бориши учун нима ҳисса қўшдим?" — худди шу савол кимнинг кўнглини безовта қилса, шу аснода ўзини юрт олдида бурчдор деб ҳисобласа, ўша одам ҳозирги ҳаётнинг томири уришини юракдан ҳис қилган бўлади.

Юқоридаги савол шу кеча-кундузда бениҳоя долзарбдир. Негаки, ҳозир ҳамма жойда ўтган йил натижалари бирма-бир таҳлил қилиниб, янги режалар белгиляпти. Босиб ўтилган йўл нафақат меҳнат жамоалари ёки ҳўжалик субъектларида, балки ҳар бир фуқаро томонидан ҳам баҳолашни табиий.

Ён-атрофимизга разм солайлик. Кўз ўнгимиздаги манзаралар ҳам, юртдошларимиз онгу тафаккури ҳам бениҳоя ўзгариб кетди. Энди унча-мунча нарса билан бировни қойил қолдирилмайсиз. Ҳамма ёқда ўзгариш, янгилик мезонлар. Қайси корхонада ишлар юришган бўлса, ўша ерда модернизацияга устувор аҳамият берилган бўлиб чиқаяпти. Фақат янги, замон талабларига мос техника билан юқори умурдорлик ва сифатга эришиш мумкин. Бу — олтин коида.

Президентимиз Вази́рлар Маҳкамасининг 2011 йил ақноларига бағишланган

мажлисида ҳисобот даврида эришилган натижаларга юксак баҳо бердилар. Албатта, қўлга киритилган ютуқларнинг омиллари ҳақида кўп гапириш мумкин. Юртбошимиз таъбирича, аввало, шу заминга меҳр қўйган инсонларнинг фидойилиги асосий омил бўлди. Ҳар қандай юмуш меҳр билан адо этилгандагина кўнгилдаги самара ҳосил бўлади.

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан барпо этилган намунавий лойиҳадаги уй-жойлар мамлакатимиз ҳаётида тарихий иш бўлди десак, асло муволага эмас. Қаранг, икки йилда 15 мингта ҳовли тўйи ўтказилибди. Ана шу қувончли воқеа дунё бўйлаб молиявий-иқтисодий инкироз ҳўкм суриб турган бир даврда содир бўлди. Бир неча вилоятларда янги уй-жойларга эга бўлган юртдошларимиз билан суҳбатлашдик. Ҳаманинг юз-кўзида миннатдорлик ва хурсандчилик акс этиб турибди.

Бундай ғамхўрлик, меҳрибонлик учун бутун маҳалламиз Президент ҳақида дуо қилаёпти, — дейди Жиззах туманидаги Қаҳрамон қишлоғи яқинида бунёд этилган янги хонадон соҳиби Зафар Дархонов. — Бизга келган меҳмонлар кўшнларнинг уйлари ҳам жуда қизиқиб томоша қилишяпти ва ҳайратга тушишяпти.

Гап фақат саф тортиб турган уйлارда ҳам эмас. Эътиборлиси, барпо этилган ҳар бир массивда инсоннинг ҳаётий эҳтиёжлари учун нимаки зарур бўлса, ҳаммаси бунёд этилмоқда. Маиший хизмат кўрсатувчи бинолар, фарзандлар саломатлигини мустаҳкамловчи ўйингоҳлар — барча инфратузилма уйлари билан бир вақтда қурилмақда. Шаҳардаги қўлайликларга қиёсламоқчи эдик, ям-яшил табиат қўйнида вужудга келаётган ажойиб хонадонларга шаҳарликлар ҳавас қилишса арзийди. Чунки мустақиллик шарофатидан баҳраманд қишлоқ одамлари давлатнинг беминнат ҳиммати, яхшилигини юракдан ҳис этишяпти. Яхшилик эса, Президентимиз лутф этганларидек, албатта қайтади.

Шўҳрат ЖАБОРОВ

Баркамол авлодга эътибор ва рағбат

Президентимизнинг 2011 йилнинг асосий ақнолари ва 2012 йилда Ўзбекистонни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг устувор йўналишлари бағишланган Вази́рлар Маҳкамасидаги маърузасини ўқиётиб, «Касб-ҳунар коллежлари ва академик лицейлар битирувчиларини ишга жойлаштириш масаласи барчамизнинг жиддий ва доимий эътиборимиз марказида туриши зарур» дейилган сатрлар кўнглимга тасқин бағишлади. Чунки юртимизда ҳар йили 500-600 минглаб нафар йигит-қизлар коллеж ва лицейларни битиришади. Аммо ушбу ёшларнинг муайян қисми ишга жойлаша олмай қолаётгани сир эмас.

Шундан назардан маърузада «уларнинг қаерга ишга жойлашишини ҳозирда ноқ аниқ белгилаб олиш, корхоналар билан ишлаб чиқариш амалиётини ўташ ва ундан сўнг ишга қабул қилиш бўйича шартномаларнинг ўз вақтида тузилишини таъминлаш»га урғу берилгани банк коллежи ўқитувчиси сифатида мени тўлқинлантириб юборди. Хусусан, тегишли вази́рликлар, таълим марказлари, ҳокимликлар олди-га манфаатдор корхоналар ва идоралар билан биргалликда касб-ҳунар коллежлари битирувчиларини мутахассислиги бўйича ишга жойлаштириш юзасидан чора-тадбирлар мажмуини бир ой муддатда ишлаб чиқиш вази́фаси қўйилгани, айни муддао бўлибди. Чунки бир ой ўтиб, март ойи

келади. Март, апрель, май ойлари ўқишда сўнгги чорак дегани. Коллежларнинг битирувчилари бу даврда корхоналарда ишлаб чиқариш амалиётини ўташга киришган бўлади. Табиийки, амалиётдан сўнг ишга қабул қилиш бўйича шартномалар тузиш жараёни бошланади.

Ана шу уйлари оғушида ёшларни касб-ҳунарли бўлиши ва жисмонан соғлом, маънан етук баркамол авлод бўлиб етишувига маҳалларнинг роли ҳамда аҳамиятини ҳам хаёлимга олдим. Бўлажак Барчиной ва Алпомишлар тарбиясига алоҳида аҳамият бераётган ибратли маҳалалар кўз ўнгимдан ўтди. Айтганча, мен яқинда пойтахтимизнинг Олмазор туманидаги Мирзо Ғолиб маҳалласи Хотин-қизлар кўмитаси раиси сифатида иш бошладим. Янги, 2012 йилда ўз фаолиятимда Юртбошимиз маърузасида

олдимизга қўйилган ёш авлоднинг таълим-тарбияси, бандлиги билан боғлиқ вазифаларнинг бажарилишига ҳам маҳалла фаоли, ҳам коллеж машғул-ўқитувчиси сифатида ҳисса қўишини дилимга тугиб қўйдим.

Маҳалла фуқаролар йиғинидаги иш тажрибамнинг коллеждаги фаолиятимда қўл келмоқда. «Оила психологияси», «Оилашунослик» каби дарс машғулотларини ўтишда маҳалла ҳаётидан келтирилган ҳаётий мисолларим ўқувчиларда катта таассурот қолдирмоқда. Чунки, давлатимиз раҳбари Вази́рлар Маҳкамасидаги мажлисида қилган маърузасида бу борада ҳам сўз юритиб, шундай дедилар: «Жамиятимизнинг асосий бўғини бўлган оила институти янада мустаҳкамлаш ва ривожлантириш, бугунги кунда ёш оилаларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлаш бўйича амалга ошириладиган ишларни янги босқичга кўтариш, бу борада маҳалланинг роли ва аҳамиятини кучайтириш... каби ўз олдимизга қўйган бошқа муҳим мақсадлар барчамизга яхши маълум».

Юртбошимизнинг ёшларимизнинг таълим-тарбиясига алоҳида эътибор бериб келаётгани бу келажакимиз, истиқлолимиз эгаларига катта умид боғланганидан далолатдир. Ўз навбатида, ёшларимиз ҳам бу ғамхўрликни дил-дилларидан туйиб, касб-малакаларини пухта эгаллашлари керак.

Гўлчехра МИРЗАЕВА, Тошкент банк коллежи ўқитувчиси

Термиз шаҳрида оммавий ахборот воситалари фаолиятини қўллаб-қувватлаш ва уларнинг фуқаролик жамияти институтлари тизимидаги ролини мустаҳкамлашга бағишланган давр суҳбати бўлиб ўтди. Унда вилоятдаги оммавий ахборот воситалари, матбаа корхоналари раҳбарлари, солиқ ва боғхона органлари вакиллари, журналистлар қатнашди.

Тадбир Фуқаролик жамияти шаклланишини мониторинг қилиш мустақил институтининг Сурхондарё худудий бўлимаси томонидан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Ахборот ва коммуникация технологиялари масалалари қўмитаси, Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги, Ўзбекистон мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди ҳамкорлигида ташкил этилди.

Мамлакатимизда Президент Ислам Каримов раҳнамолигида фуқароларнинг ахборот олишга доир ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш, оммавий ахборот воситалари соҳасини босқичма-босқич ва изчил ислоҳ этиш, янада ривожлантириш масаласига алоҳида эътибор қаратиладир. Истиқлол йилларида соҳага оид қабул қилинган бир қатор қонун ҳужжатлари матбуот ва сўз эркинлигини, ахборот хавфсизлигини таъминлашда муҳим ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилмоқда.

Давлатимиз раҳбарининг 2011 йил 30 декабрда қабул қилинган "Оммавий ахборот воситаларини янада ривожлантириш учун қўшимча солиқ

Матбуот ривожидан янги босқич

рот агентлиги, Ўзбекистон мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди ҳамкорлигида ташкил этилди.

Мамлакатимизда Президент Ислам Каримов раҳнамолигида фуқароларнинг ахборот олишга доир ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш, оммавий ахборот воситалари соҳасини босқичма-босқич ва изчил ислоҳ этиш, янада ривожлантириш масаласига алоҳида эътибор қаратиладир. Истиқлол йилларида соҳага оид қабул қилинган бир қатор қонун ҳужжатлари матбуот ва сўз эркинлигини, ахборот хавфсизлигини таъминлашда муҳим ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилмоқда.

Давлатимиз раҳбарининг 2011 йил 30 декабрда қабул қилинган "Оммавий ахборот воситаларини янада ривожлантириш учун қўшимча солиқ

имтиёзлари ва афзалликлар бериш тўғрисида"ги қарори миллий журналистикамизни, оммавий ахборот воситаларини ривожлантириш ва ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш борасида янги босқични ташкил берди. Мазкур қарорга мувофиқ, оммавий ахборот воситалари, матбаа корхоналари ва нашриётларга бир қатор солиқ ҳамда боғхона имтиёзлари берилди.

Сурхондарё вилоятида фаолият кўрсатаётган қирққа яқин оммавий ахборот воситалари, ўнлаб матбаа корхоналари юртимиз ва вилоят сиёсий-ижтимоий, иқтисодий ва маънавий ҳаётидаги янгиликлар, барча жабҳаларда олиб бориладиган изчил ишловларнинг мазмун-моҳияти ва самараси, мамлакатимиз ва жаҳонда юз бераётган янгиликларга оид ахборотларни тарқатишга хизмат қилмоқда. Қарорда белгиланган янги имтиёз ва афзаллик

лар оммавий ахборот воситалари фаолияти самарадорлигини ошириш, мазмунан бойитиш, матбаа корхоналарини модернизация қилиш, инфратузилмасини янгилаш, замонавий ҳосил усуллари билан жиҳозлаш борасида кенг имкониятлар яратди.

— Биз ўнга яқин газетани чоп этамиз, — дейди "Денов босмаҳонаси" масъулияти чекланган жамияти директори Муҳаммад Жўраев. — Шунингдек, буортмаларга кўра, китоб, таклифнома, иш ҳужжатлари тайёрлаш ва бошқа матбаа хизматлари кўрсатиш кенг йўлга қўйилган. Давлатимиз раҳбарининг мазкур қарори корхонамиз моддий-техник базасини янада мустаҳкамлаш, иш ўринларини кенгайтириш ва ходимларимизнинг моддий манфаатдорлигини оширишда муҳим аҳамият касб этади.

Х.МАМАТҚИМОВ, ЎзА мухбири

Тиббий хизмат

"03" да бир кун

"Тўсатдан укамнинг тоби қочиб қолди. Аксига олиб уйда ота-онам йўқ эди. Нима қилишни билмай бошим қотди. Бирдан "03 га кўнгироқ қилсаммикан?.." деган фикр туғилди. Шундан сўнг уларга кўнгироқ қилиб битириш билан кута бошладим. Орандан кўп ўтмай, оқ халатли шифокор кириб келди. Очиги, уларнинг бунчалар тез келишига ишонмаганим..."

Яқин дўстимнинг бу гапларидан таъсирланганимданми тез тиббий ёрдам хизмати фаолиятига қизиқшим ортди. Эртасига "03 қайдасан" дея йўлга отландим. Мен излаган муассаса Олой бозори атрофида экан. Ушбу маскан жойлашган бинонинг ўш томонидаги автомобилларнинг махсус турар жойида эшигига "03" хизмати деб ёзиб қўйилган "тез ёрдам" машиналари учига шай лочиндай хизматга тайёр туришарди. Бино ичкарасининг озодлиги, буюм ҳамда плакатларнинг батариблиги эътиборимни тортди. Айтишларича, Тошкент шаҳар Соғлиқни сақлаш бош бошқармасига қарашли ушбу марказ салкам юз йилдан бери пойтахтликлар ва пойтахтимиз меҳмонларига беминнат хизмат қилиб келаётган экан. Бугунги кунда бу ерда 1400 нафар ходим фаолият кўрсатаёпти. Шулардан 550 нафари шифокор, 800 нафари ўрта тиббий ходим ва қолганлари эса ҳайдовчилар, ҳўжалик ишлари ходимларидир.

Дастлаб тез тиббий ёрдам станцияси бош шифокори, тиббиёт фанлари номзода, доцент Саидазим Аъзамжўраевнинг қабулига кирдим. У киши мазкур даргоҳда олиб бориладиган иш жараёни билан яқиндан таништириш мақсадида менга тезкор бўлим мудираси Насиба Маҳмудовани бириктириб қўйди.

— Марказимиз 12 бўлимдан иборат бўлиб, ҳар бир бўлимнинг ўз вазифаси бор. Бу жой асосий диспетчерлик хонамиз бўлиб, бу ерда 22 нафар ходим, яъни катта шифокор, катта диспетчер, чакирувчи қабул қилувчи ходимлар ишлашади, — деди Насиба опа иш жараёни билан бошдан таништиришни бошларкан. — Дастлаб чакирувчи қабул қилувчи ходимлар кўнгироқ қилувчидан барча керакли маълумотларни олган, уларни катта диспетчерга ўтказди. Ўз навбатида

катта диспетчер кўнгироқ қилинган манзилга энг яқин жойлашган тезкор тиббий хизмат марказига ушбу хабарларни етказди. Улар эса ходимларини бемор хонадонига жўнатадилар. Келинг, шу жараёнга ўзингиз гувоҳ бўлинг.

Насиба опа шундай дея навбатдаги чакирув кўнгиригини улади:

- Ассалому алайкум, "03" ми?
- Ҳа, тез тиббий ёрдам хизмати.
- Рафикамнинг тоби қочиб қолди...
- Эши нечада?
- 36 да.
- Олдин ҳам шундай бўп турармиди?
- Йўқ, биринчи марта!..
- Манзилнигизни айтинг!
- Мирзо Улуғбек тумани...

Ушбу жараёни ўзим кузат-дач, уларнинг ишлари нақадар масъулиятли эканини яна бир карра ҳис қилдим. Маълум бўлишича, шаҳар бўйлаб ҳар кун 138 та бригада чакирувчиларга сафарбар этиларкан. Ҳар бир бригада шифокор, ўрта тиббиёт ходими ва ҳайдовчидан иборат. Улар узоғи билан 20 дақиқа ичида кўнгироқ қилинган хонадонга етиб боришади. Тез тиббий ёрдам машинаси эса барча зарур дори-дармонлар (сурункали касалликларга қарши дорилардан ташқари), ЖПС аппарати, фавқулодда вазирларда ишлатиладиган сумкалар билан жиҳозланган. Аҳоли оғир беморларга замонавий тиббий жиҳозларга эга тўртта реанимация тезкор бригадаси хизмат қилади.

Ўтган 2011 йил давомида муассаса қайд дафтаридида 696 минг 646 та чакирув қайд этилган бўлиб, уларда 9777 нафар беморга амбулатор тиббий ёрдам кўрсатилган, 104 минг 460 нафари эса шифохоналарга ётқизилган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2009 йил 21 майдаги "Тез тиббий ёрдам кўрсатиш тизими фаолиятини тақомиллаштириш тўғрисида"ги қарори ижросини таъминлаш бўйича марказ то-

монидан самарали ишлар амалга ошириб келинмоқда. Ҳозирги кунда тез тиббий ёрдам кўрсатиш маркази номини хонадонга кирдик. Эши саксондан олган онахоннинг соғлиги ёмонлашиб, ҳушидан кетиб қолган экан. Узоқ давом этган уринишлардан сўнг онахон кўларини очиб: "Ухлаб қолдимми? Нега тургимизнинг? Ҳалиги корейс сериали тугаб қолмади?" — деди.

Хизмат машинасига чиқшимиз биланоқ ҳайдовчи шу мавзедан яна бир кўнгироқ бўлганини айтиб қолди. Уч уй наридаги хонадонга кирдик. Эши саксондан олган онахоннинг соғлиги ёмонлашиб, ҳушидан кетиб қолган экан. Узоқ давом этган уринишлардан сўнг онахон кўларини очиб: "Ухлаб қолдимми? Нега тургимизнинг? Ҳалиги корейс сериали тугаб қолмади?" — деди.

Хаммининг кайфияти кўтарилди. Қизлари кўз ёшларини тийлаб онахонни қучоқлай кетди. "Раҳмат сизга дўхтир, онамни қайтариб бердингиз", — дея катта ўғли ҳам шифокорга миннатдорчилик билдирди. Йўл-йўлакай яна учта хонадонга кириб, беморлар ҳолидан хабар олиб, керакли муолажалар кўрсатилди. Менда эса шифокорлик касби энг машаққатли ва шунинг баробарида шарафли касблардан экани хусусида тасаввур уйғонди.

Кези келганда шуни қайд этиш лозимки, Тошкент шаҳар тез тиббий ёрдам маркази Россия, АҚШ, Жанубий Корея каби давлатларнинг етакчи тиббиёт марказлари билан яқиндан ҳамкорлик қилиб келади. Бу ерда ишловчи тиббиёт ходимлари ҳар йили юқорида зикр этилган мамлакатларда малакаларини ошириб, ўрганган билимларини ҳаётга татбиқ этишади.

Тез тиббий ёрдам марказидан бир олам таассурот билан қайтарканман, кўнглимда одамларнинг соғлигини сақлашни ўларнинг муқаддас бурчи деб биладиган шундай шифокорлар борлигидан фахр ва осойиш туйғусини туйдим.

Давробек ОРИНОВ, "Нургул" мухбири

Имкониётлар олами

(Болашич Устоз)

Бир сўз билан айтганда, бугун ОАВ ходимларига бўлган ҳурмат ва эътибор ҳар қачонгидан юксакроқ. Президентимиз 27 июнь — Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари кунини муносибати билан ҳар йили табрик йўллаб, кўнглидаги самимий тилакларини ижод этиш билан бирга, керакли йўл-йўриқлар ва тавсияларини ҳам таъкидлаб ўтади. Шу эътиборнинг ўзбекистонда журналистларга қай даражада эҳтиром кўрсатилаётганининг ёрқин далилидир.

Соҳага доир эълон қилинаётган танловлар ҳам ОАВда хизмат қилаётган журналистларнинг маҳоратларини оширишда муҳим мезон бўлмоқда. Бунда, айниқса, еттинчи бор ўтказилаётган «Олтин қалам» Миллий мукофоти учун халқаро танловнинг ўрни беқиёс.

Яқинда Ўзбекистон Миллий матбуот марказида ана шу танлов ташкилий қўмитасининг йиғилиши бўлиб ўтди. Тегшли вазирлик ва идоралар, жамоат ташкилотлари вакиллари, оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этган мазкур тадбирда «Олтин қалам» Миллий мукофоти учун VII халқаро танловга тайёргарлик кўриш, ўтказишга доир бир қатор масалалар муҳокама қилинди. Тадбирда Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси ва танловнинг ташкилий қўмитасининг раиси Ш.Ғуломов, Ўзбекистон Электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциациясининг бошқаруви раиси Ф.Абдухалиқов, Журналистларни қайта тайёрлаш халқаро жамоатчилик маркази раҳбари Г.Бобонова ва бошқалар сўз олиб, миллий матбуотни ривожлантиришга қаратилган эътибор юксак самаралар бераётгани, соҳада ўтказилаётган танловлар-

нинг аҳамияти хусусида маъруза қилдилар.

— Жаҳон матбуоти эркинлиги кунига бағишлаб таъсис этилган мазкур халқаро танлов миллий ва халқаро журналистиканинг энг юксак ютуқларини кенг оммалаштириш, соҳа вакилларининг ўз фуқаролик позициясини намоён этишлари учун шароит яратиш, уларда танқидий фикрлаш ва ижодий фаолиятга янгича ёндашушни шакллантириш мақсадида бу йил еттинчи бор ўтказилмоқда, — деди Ш.Ғуломов. — Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси, Журналистларни қайта тайёрлаш халқаро маркази томонидан Миллий телерадиокомпания, Электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси, Мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликлари қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди, Маданият ва спорт ишлари ва-

зирлиги, «Uzreport» ахборот агентлиги ҳамкорлигида ўтказилган мазкур танловда қатнашишни истаган журналистларнинг сафи йил сайин кенгайиб бораётганини ҳам алоҳида таъкидлаш жоиз.

Айни пайтда ижодий беллашувнинг номинациялари ҳам тобора кўпаймоқда. Жумладан, 2006 йилда ўтган «Олтин қалам» I Миллий мукофоти учун танловда ғолиблар 13 (3 та асосий ва 10 та рағбатлантирувчи) номинация бўйича аниқланган бўлса, 2011 йилдаги танловда 27 (1 та бош, 12 та асосий ва 14 та рағбатлантирувчи) мукофот таъсис этилди.

Жорий йилги танловнинг мукофот жамғармаси 189 миллион сўмни ташкил этади. Гранпри соҳибига берилаётган маблағ тахминан 13 миллион сўмни ташкил қилади. Танловни ўтказиш билан боғлиқ сарф-харажатлар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги Нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жами-

ятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонди томонидан молиялаштирилади. Шунингдек, бу йил ҳам БМТ, ЮНЕСКО, Жаҳон банки сингадари бир қатор халқаро ташкилотларнинг Ўзбекистондаги ваколатхоналари томонидан «Олтин қалам» Миллий мукофоти доирасида турли номинациялар таъсис этилган. Бундан ташқари, жорий йилда танловга «Мустақам оила йилига бағишланган энг яхши материал учун» янги рағбатлантирувчи номинация ҳам киритилди.

Ижодий танлов ғолиблари 3 май — Жаҳон матбуоти эркинлиги кунини пойтахтимиздаги мухташам «Туркистон» саройида эълон қилиниб, мукофотлар ўз эгаларига тантанали равишда топширилади.

Иномжон АБДИЕВ,
«Hurriyat» мухбири

Публицист ижодхонасидан

Янги йил арафасида «Правда Востока» газетасининг бош муҳаррири, публицист Аббосхон Усмоновни табриклаш ниятида таҳририятга киргандим. Ҳол-аҳвол сўрашибоқ, устоз истараликкина қилиб чоп этилган бир китобни олдими сурди.

— Мана бунинг кўриниши.

Жўра Саъдуллаев. «Кўнги тўлғоқлари».

— Ҳозиржавоблик, шижоатни, барибир, Жўра акадан ўрганишимиз керак, — сўзида давом этди у. Бу — оқсоқолнинг кейинги уч йил ичида чоп этилган тўрттинчи китоби.

Муҳаррирнинг иш столида Жўра оқсоқол қаламига мансуб бир нечта китоб таҳлилиб турарди. «Асом гаданг нима дейди?», «Замондош қалби», «Давр кўзгуси», «Умр оқар сув эмас», «Овлоқдаги хонадон», «Кўнги тўлғоқлари...»

Устоз шижоати

Аббосхон ака бу нашрларни менинг, яъни ялқов бир журналист боланинг келишини билгану, атайлаб тахлаб кўйгандай эди.

Бу икки қалам соҳибларининг ўзаро бир-бирларига меҳри товланиб эслашларини кўп бор кўрган ва ҳавасим келган пайтларим бўлган. Ҳар қалай, ўзинг ҳурмат қилдиган инсонларнинг бир-бирларини аяб-ардоқлаб юришларини четдан кузатишнинг ҳам завқи бўлакча-да!

«Кўнги тўлғоқлари»ни «Замондош қалби» ва «Умр оқар сув эмас» китобларининг мантиқий давоми деса бўлади. У ижоддорнинг кейинги йилларда ёзган очерклари, журналистик кузатувлари, бадиий фелъетонларидан жамлангани. Китобни чоп этган нашрилар таърифи билан айтиладиган бўлса, ҳар бир асар сюжетига мустақиллик йиллари вақти матбуотнинг етакчи мавзусига айланган инсон қадрини, қисмати ва тақдири, қонун устуворлигини таъминлаш, шахсларнинг ўзлигини англаб, имкониятларини тўла намоён этиб яшашига даъват этади.

Жўра оқсоқолнинг дегарли барча бош қаҳрамонлари ўта неқбин, курашувчан. Келажакка катта умид ва ишонч билан қаради. Юрт тинчлиги, Ватан мустақиллигини улғунемат, деб биладиган, сабрли инсонлар. Улар яхши кунларда қулоқларини чикиб, оғир ва машаққатли дамларда тушқунликка тушиб кетмайдилар. Оғир кунларда умидсизликка тушиб, эзгу амаллар учун курашмасликни ор деб биладилар.

Яшириб нима қилдик: бугун аксарият вақтли нашрларимиз хабардан бошқа жанрлардан узоқлашди. Ижодкорлар журналистикаимизнинг миллий қиёфасини белгилаб берадиган бир қатор жанрларга кам мурожаат қиладиган бўлиб қолдилар. Бугунги кун нафаси ва қиёфасини бериб турадиган ҳаётий лавҳалар, очерк ва бошқа публицистик жанрлар жудам кам. Бирон журналист ёки ёзувчидан фалон нашриёт очерклари китобимга буюртма берди, деган гапни эшитмай кўйганимизга ҳам анча йиллар бўлди. Ана шундай вазиятда Жўра оқсоқолнинг салкам саксон ёшда, замондошларимиз ҳақида публицистик мақола ва очерклар ёзиб, китоб чиқариб юришларини журналистикага садоқат, биз ёшлар учун эса ўрнак ва ибрат дегимиз келади.

Шу ўринда бир воқеа эсимга тушди. Таҳририятларда амал-тақал ишлаб, хабар-пабар ёзиб юрадиган ичи гум бир қаламқаш танишимиз ижтимоий ҳаётга фаол аралашадиган, беором бир публицист оғайнимизнинг навбатдаги китобини кўриб, шундай хиринглагани:

— Хи-хи, фалончовий яна китоб чиқарибди. Нима зарин экан унга. Кошки, ҳозир биров китоб ўқиса...

Ҳасад кишининг «биров» деган сўзига, албатта, эътироз билдиролмаймиз. Чунки ижодга, журналистикага, адабиётга, маънавиятга ўзини «биров» санаган кимсалар китоб ҳам, газета-журнал ҳам ўқимай кўйгани рост.

Жўра ака китоб чиқарганда ҳам юқоридагига ўхшаш баланд-паст гаплар бўлиб туради. Умуман олганда, шундай бўлгани ҳам дуруст.

Аслида, бундай баҳс-мунозаралар, энг аввал шогирдлар даврасида бошланади...

Бунақа тортишувларимиз гоҳида Жўра аканинг ўзи иштирок этаётган давраларда ҳам давом этаверади. Шундай паллаларда Устоз мақтовли ўринларда ичиндан билдирмайгина яйраб ўтирганлигини ҳам сезиб тураимиз. Бироқ танқидий фикрларимизни ҳам самимий хотиржамлик билан қабул қилишларини кўриб хурсанд бўлаемиз.

Шогирдлари давраси, турган гапки, «Кўнги тўлғоқлари»ни ҳам роса «чайнади». Оқсоқолнинг бир мақоласи хусусида мен у дедим, Нарзулла Жўраев бу деди. Абдукарим Раҳимбердиев иккаламизни ҳам инкор этадиган бошқа бир фикрни айтди. Гапнинг тош босадиганроғи барибир, амалдорроқ дустимиз Абдуқодир Ниёзовдан чиқди:

— Оғайнилар, — деди у, — аввало ҳаммамиз Жўра Саъдуллаевнинг ёшига етайлик. Уша паллаларда ҳам Жўра акадай фаол ижод қилиш қўлимиздан келармикин?!

Бу мулоҳаза даврага ҳуш ёқди: ўйланиб қолдик...

Ҳа, устоз Жўра оқсоқолнинг ёшида у киши эришган мақомларга етишиб, ана шундай ғайрат ва шижоат билан мустақил юртимизнинг ажойиб одамлари ҳақида ёниб ёзиш, китобларга жамлаб шогирдлар, яқин ёру биродарларга совға қилиб юриш барчамизга ҳам насиб этсин!

Абдунаби БОЙҚҶЗИЕВ

Фаолият

Ўтмишнинг кўп қисми осори-атиқалари бизгача китоблар орқали етиб келган бўлса, ҳозир бу вазифани электрон технологиялар ўз зиммасига олмоқда. Яъни, энди кутубхонага бориш, китобга буюртма бериш каби жараёнларга вақт сарфлашга ҳожат йўқ. Уйингизда ўтирган ҳолда бир неча дақиқа виртуал оламга ташриф буюрсангиз кифоя. Дунёдаги энг буюк мўъжизалардан бири — китобнинг ўз оҳанрабои борлигини назардан соқит қилмаган ҳолда, айтиш мумкинки, бу имкониёт турли ёзма манбалар, китоблар, қадимий қўлёзмалар — маънавий ёдгорликларнинг умрбоқийлиги ва оммавийлигини таъминлашда беқиёс аҳамиятга эгадир.

www.kitob.uz — сеvimли сайт

Республика болалар кутубхонасининг www.kitob.uz сайти ана шундай виртуал кутубхоналардан бири ҳисобланади. Сайтда китобхоналар учун «Ўзбек адабиёти», «Электрон адабиётлар», «Жаҳон адабиёти», «Ривоятлар», «Эртақлар», «Биласизми?», «Лойиҳалар», «Матбуот хизмати» ва шунга ўхшаш бошқа кўп қисм саҳифалар мавжуд. Бугунги кунда кутубхонанинг ташаббускор жамоаси сайт имкониётларини янада кенгайтириш, болалар учун нашр этилган барча китобларнинг электрон кўринишларини яратиш устида кенг қўламли ишлар олиб боришмоқда.

— Китобхоналарга хизмат кўрсатишнинг янги усулларини жорий этиш мақсадида 2001 йилда «Жаҳон ахборот ресурслари ва янги технология» бўлими ва «Интернет синф» ташкил этилган эди, — дейди кутубхонанинг илмий-услубий бўлими бошлиғи Шоҳиста Эркаҳўжаева. — Бўлимнинг бугунги иш услуби ва фаолияти Юртбошимизнинг 2006 йил 20 июндаги «Республика аҳолисини ахборот кутубхона билан таъминлашни ташкил этиш тўғрисида»ги қарори вазифаларини бажаришга қаратилган. www.kitob.uz сайтини ишга туширишдан кўзланган асосий мақсад эса болажонларимиз ва бошқа китобхоналарнинг электрон китоблар билан таъминлаш ҳисобланади.

Республика болалар кутубхонаси жамоаси маънавийтаммиз дурдоналарини замонавий ахборот технологиялари асосида ёш авлодга етказиш мақсадида янгидан-янги электрон каталогларни тақдим қилмоқдалар. www.kitob.uz сайтидан болажонларимиз ўзларини учун қизиқарли бўлган китобларни топиб, нусха олишлари ва мутолаа қилишлари мумкин.

— Ёшлар тарбиясида замонавий ахборот технологияларининг ўрни бугунги кунда жуда долзарб бўлиб турибди, — дейди кутубхона директори Дониёр Уролов. — Агар баъзи ёшлар ўз бўш вақтларини интернетдаги олди-кочди ўйинларга сарфламасдан, фойдали маърифий дастурлар билан танишиб бурсалар, биз ўз вазифамизни тўла-тукис адо этган бўламиз.

Дарҳақиқат, www.kitob.uz сайтининг иш бошлаши ёш китобхоналар учун муҳим аҳамият касб этади. Ичунун, бу мамлакатимизнинг жаҳон маънавий оламидаги ўз ўрни, ҳиссаси борлигини дадалат берувчи бир мўъжиза. XX аср бошларида маърифатпарвар алломаларимиз — Махмудқўжа Бехбудий, Абдулла Авлоний, Абдулла Қодирий, Чўпон каби миллиятнинг эркесвар ўғлонлари айнан мана шу каби эзгу тадбирларни орзу қилишган эди. Уйлаймизки, www.kitob.uz ўзбек китобхоналарининг сеvimли сайтиларидан бирига айланади.

Давронбек РАЖАБОВ

Амалий суҳбат

Адабий тилнинг ҳам меъёри бор

«Яхши билиш керакки, қалам — ўқлоғи, матбуот — кетмон бозори эмас. Йўсинсиз равишда хотирга келган ҳар бир сўздан жумлалар тўқимок фазилат саналмайди». Аччиқ, кинояли бўлса-да, улғу адиб Абдулла Қодирийнинг бу сўзлари газета, журналлар таҳририятида ишлайётган ҳар бир қалам соҳибини сергак торттириши, ўйлаб, фикрлаб ёзишга ундаши табиий. Бироқ... Журналистика шундай тезқорликни талаб қиладиган соҳаки, баъзан ўйлаш-фикрлаш ҳам фурсат етмайди. Ахборотнинг тезда тайёрлаб, ўқувчига етказиш керак! Шунинг учун ҳам мазкур икки фикрни яқка нуқтада кесиштира олган шахсни профессионал журналист дейиш мумкин.

муклисларни бефарқ қолдирмайди, деган умиддамиз:

— Бугун айрим газеталарда юмшатиш белгиси ишлатилмапти. Ваҳоланки, бу ҳақда бирор қарор ёки кўрсатма берилмаган. Демак, бу масалани яна бир бор ўйлаб кўриш ўринли.

Яна бир қизиқ жихат: хорижий сўзларни ўзбекчалаштириш, деб баъзи ҳолларда жиждий хатоларга йўл қўйилмоқда. Одатда, бирор янгиликни жорий қилишдан аввал обдон чиғирқдан ўтказиш керак. Масалан, талабалар ўз мақоласига «4-босқич...» деб имзо чекади. Бироқ Олий таълим икки босқичдан — бакалаврият, магистратурадан иборат. 3-, 4-босқич дейиш мантиқан тўғри эмас (Аспирантура, докторантура... бундан мустасно). Бундай хатоларда «4-курс» деб ёзишнинг ўзи кифоя.

Мустақилликнинг дастлабки йилларида «учоқ», «тайёра», «тайёрагоҳ», «жумхурият», «ноҳия» сўзларини ишлайтиб, сўзбозликка берилгандик. Бироқ бу сўзлар жамиятга сингиб кетмади. Қайси сўзни қабул қилиш ё қилмасликни, аввало, халқ ҳал қилади. Масалан, кўплар институтни олийгоҳ дейди. Бу нотўғри. «Олий» сўзи сифат, «гоҳ» сўзи ҳаракат маъносидики жой номини билдиради. У отга қўшилиб: «Жангоҳ, сайилгоҳ...» Институт «олийгоҳ» мактаб, унда коллежлар «ўртагоҳ», мактаблар «кичигоҳ» бўладими? Кўриниб турибдики, бу сўзнинг қўлланилиши ўқув даргоҳлари орасидаги категорияларни ва сўзлар орасидаги маъно ноизликлари-нинг йўқолишига олиб келади...

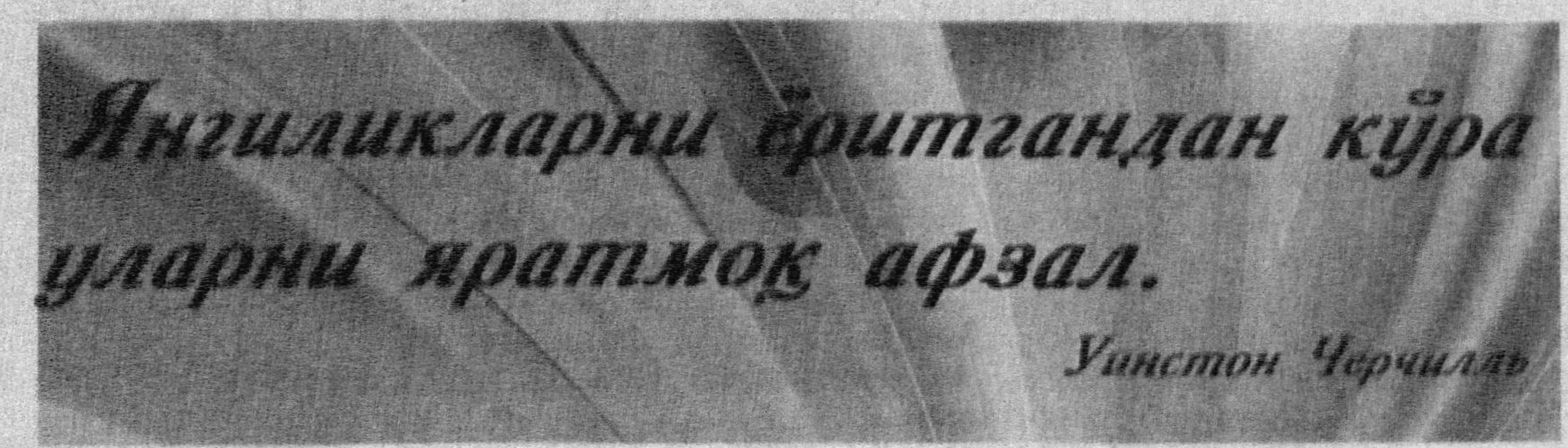
Фаолиятимизда баъзан учраб турадиган гализликлар, матбуотда ишлатилаётган сўзларнинг грамматик жиҳатдан хато ёзилиши, бўгин кўчирилган нотўғриликлар тўғрисида кечган суҳбатимиз даври ахлига манзур бўлди. Таҳририят ходимлари ўзларини қизиқтирган барча саволларга жавоб олишда ва суҳбатдошимизга амалий жиҳатдан билдириб, келгусида соҳа ходимларига амалий жиҳатдан кўмак берадиган мана шундай ижодий учрашувларни вақт-вақти билан ўтказиб туришни режалаштириб олишди.

Фозил ЖАББОРОВ,
«Hurriyat» мухбири

Б ошқа соҳаларда бўлгани каби журналистикада ҳам камчиликлар талайгина. Айниқса, тил қоидаларига риоя этиш борасида. Шошқин иш жараёнида бу камчиликларимиз мумкин. Бироқ четдан, айниқса, тилшунос мутахассис кўзи билан қаралганда бу очик-ойдин намоён бўлади. Камчиликларимизни билиш, қўлаверса, таҳририят томонидан ташкил этилган «Амалий суҳбат» руқни остида аънанани давом эттириш мақсадида бу гал жамоамизга филология фанлари номзоди, доцент Равшан Жомоновни тақлиф қилдик.

— Талабалик йилларимизда ўша даврда чиқадиган бир қатор газеталарни, жумладан «Тошкент университетини» (Ҳозирги ЎзМУ) газетасини ўқиб, материалларни тайёрлаш жараёнида қатнашиб, газетанинг ўзига хос санъат тури эканини, уни тайёрлаш, чоп этиш ўз-ўзидан бўламлигини тушуниб етганман, — дейди руқимиз меҳмони сўзининг аввалида. — У пайтларда газеталарда «штамп»даги «шаблон» гаплар кўп бўларди. Натижанда тилимизда кўп қисм гализликлар юзга келганди. Бу расмий таржима кўплиги учун эди, албатта. Йиллар ўтиб, тилга эътибор қаратила бошлангач, бари ўзгарди.

Она тилимиз бадиий асарлар, газета саҳифаларида ишлатилаётган шева сўзлари ҳисобига бойиб бораётти. Шукур Холмирзаев, Тоғай Мурод асарларида шевага хос сўзлардан моҳирона фойдаланилган. Бу яхши, албатта. Масалан, биргина «увулдирик» сўзи авваллари фақат Хоразмда учради. Энди эса бу сўз «кира»нинг муқобилига айланб, тилимизда муқим ўрнига эга бўлди. Шевага хос сўзларни оммалаштиришда ОАВ, турли ёрлик қозғалари, реклама-

Дараклар

ИМПОРТ ТАКИКЛАНАДИМИ?
АҚШ Бразилиянинг цитрус маҳсулотларидан воз кечмоқчи. Бунга мамлакатдаги апельсин дарахтининг инсон саломатлиги учун зиёни бор бўлган карбендазим кимёвий моддаси билан ишлов берилгани ҳақидаги миш-мишлар сабаб бўлган.

АҚШ қишлоқ хўжалик вазирлиги берган маълумотларга қараганда, 2009-2010 йиллар мавсумида мамлакат аҳолиси 4,5 миллион литр апельсин сокини истеъмол қилган. Бу маҳсулотларнинг 40 фоизи Бразилия улushiга тўғри келади.

10 январь кунини Нью-Йорк бозоридида апельсин сокиннинг нархи охириги 34 йил мобайнида энг юқори кўрсаткичга кўтарилди. Шу кунини ярим литр ҳажмдаги сокиннинг нархи 2,13 АҚШ долларига баҳоланди. Аммо бир неча кун ўтган, бу кўрсаткич 1,95 долларга тушди.

Бразилия цитрус меваларини экспорт қилиш ассоциацияси қатор текширувлардан сўнг маҳаллий апельсинлардан тайёрланаётган соклар зарарсиз эканини таъкидлади. Шунингдек, бразилияликлар меваларни етиштиришда карбендазим кимёвий моддасидан фойдаланишини инкор этмади. Маълум бўлишича, карбендазим ёрдамида апельсин дарахти могорлашининг олди олинади ва шу йўл билан ҳосил сақлаб қолинади.

ЯСАМА ОЁҚЛИ ЭЧКИ
Украинанинг Винница шаҳри ҳайвонот боғидаги эчкига ясама оёқ қўйилди. У ўтган йилда браконьерлар тузоғига тушиб, олди ўнг оёғидан айрилиб

қолганди, деб ёзади «Украина овози» газетаси. Жониворга мослаб ясалган сунъий оёқ маҳаллий заводда ишлаб чиқарилди. «Бизнинг амалиётда бу каби ҳолатга дуч келинмаганди. Аммо биз бу борадаги ўз имкониятларимизни синая кўрдик», — дейди завод раҳбари Василий Лесак.

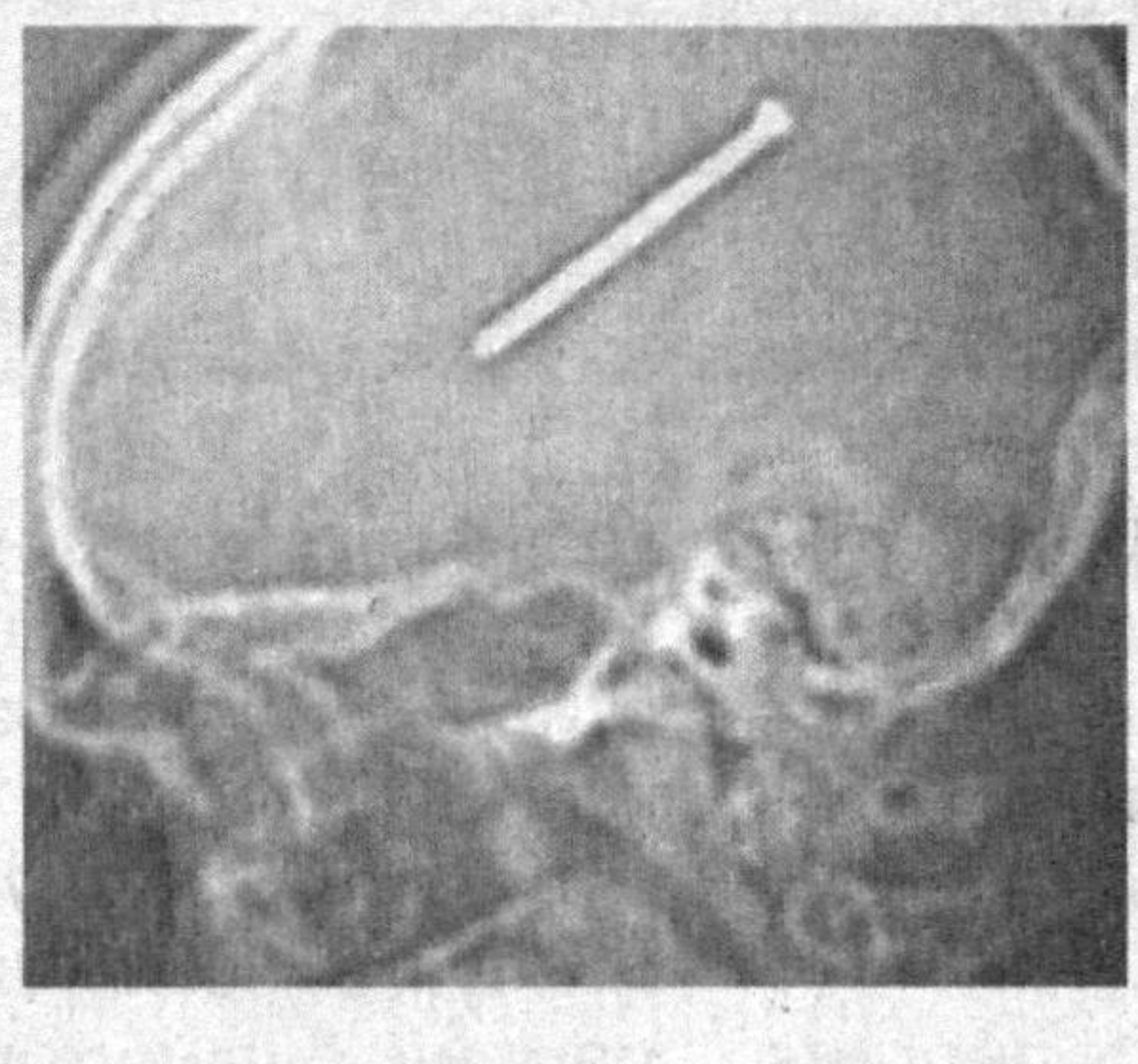
Жонивор Украинада махсус протезга эга биринчи эчки сифатида доврुक қозонди. Ҳозир у ўзини жуда яхши ҳис эйтиб, одатдаги ҳаёт тарзига қайтган.

Диккернинг айтишича, саёхат кўнгилидагидек кечган. «Мен кўп бор дельфинлар тўдасига дуч келдим; уларнинг сузал хатти ҳаракатидан завқландим». Бу кўнлар мен учун унутилмас бўлиб қолади», — деди у.

дирганди. Ушанда Лоранинг ота-онаси уни қўллаб-қувватлаган, бироқ болалар ҳуқуқини ҳимоя қилиш хизмати талабига кўра, суд денгиз саёхати ўсмир қиз камолотига салбий таъсир кўрсатади, деган ваз билан бунга қаршилиқ қилганди.

МИЯГА САНЧИЛГАН МИХ
Америкалик фуқаро бехосдан ўзининг бошига 8 сантиметрлик миҳни санчиб қўйди. Қизиги, у пневматик болға зарбасидан бироз жароҳатландим, дея бир кундан ортиқ вақт шифокорга мурожаат қилмади.

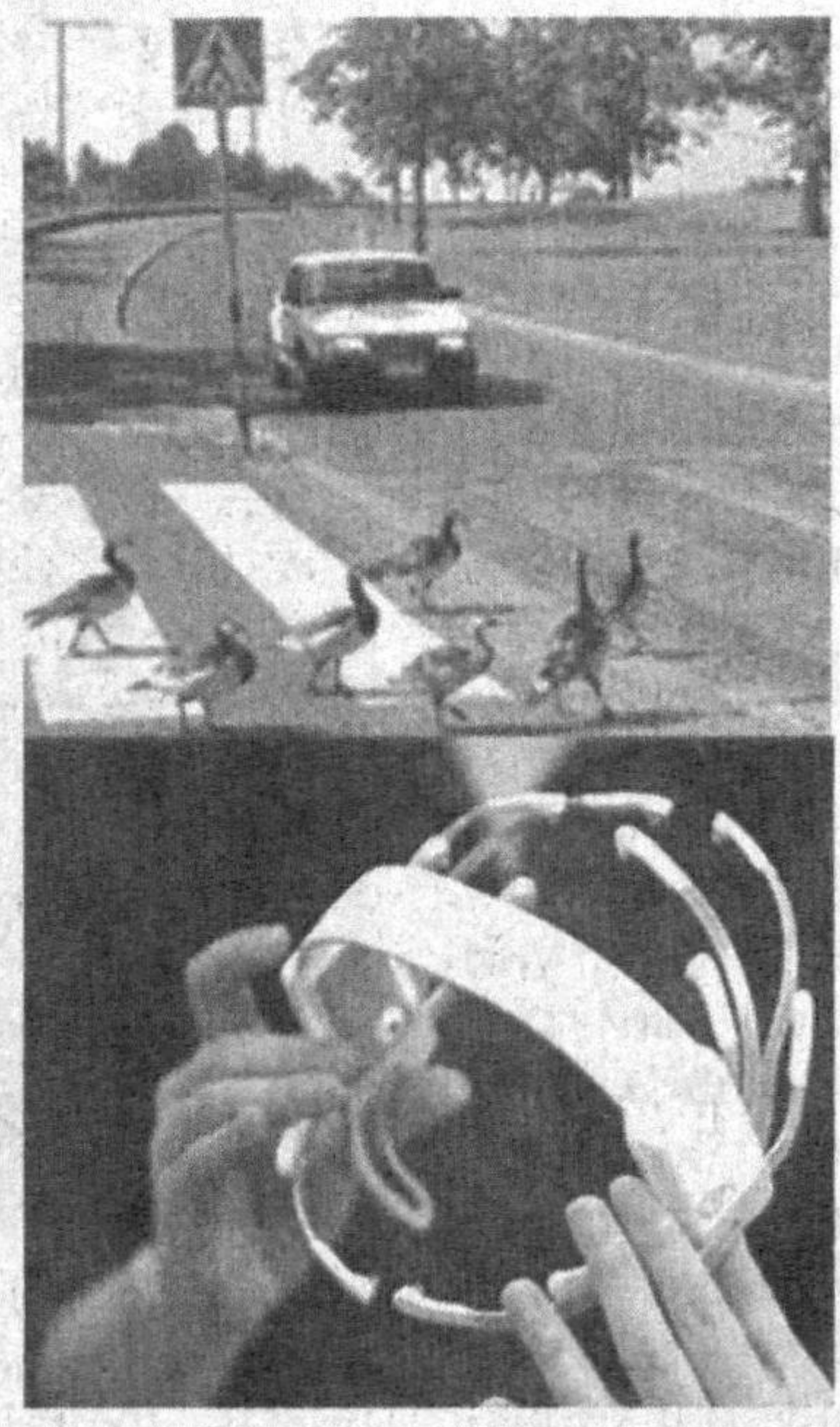

Иллинойс штатининг Орленд-Парк шаҳрида яшовчи 32 ёшли Данте Отулло ўз устахонасида миҳ отувчи «пистолет»дан фойдаланаётган бир пайтда ускуна бошига зарб билан урилган. Бунга унчалик эътибор бермаган уста иш тугагач, уйга қайтади. Хотини жароҳатни водород пероксида билан ювиб, унга шифокорга учрашни маслаҳат беради, аммо у буни рад этади.

Рентген суратлари Отуллонинг миёсидида 8,25 сантиметр узунликдаги миҳ борлигини кўрсатади. Миҳ жароҳатини йўли билан олиб ташланди. Шифокорлардан бири Майк Маггионинг айтишича, 2 соат давом этган операцияда бош суякнинг тешик қисми титан қопламаси билан ёпилган.

КЕЛАЖАК МАШИНАСИ

Кўлар ёрдамисиз, ўй-хаёл орқали бошқариладиган автомобилга қандай қарайсиз? Кўпчилик буни узоқ келажақ маҳсули дейишади. Аммо яқин истиқболда Япониянинг дунёга машҳур «Nissan» концерни Швейцария компанияси билан ҳамкорликда кўл ёрдамисиз ҳаракатланадиган автомобилни яратиш ниятида.

Шу пайтга қадар бир нечта компания бу борада кўллаб изланишлар олиб борган. Бирок, энг мураккаб жараён шундан иборатки, миё фаолиятидаги сигналларни аниқлайдиган махсус датчиклар автомобиль бошқарувини меъёрга солади. Бу эса кишидан фикрни бир жойга жамлашни талаб этади.

Тасаввур қилайлик, бизда ўй орқали бошқариладиган автомобиль бор. Тўсатдан ҳаракатланиш вақтида ноодатий бир объектга дуч келдик, бу вақтда миёмиз унга нисбатан қандай муносабат билдиради ва бунинг оқибати нима билан яқунланади. «Nissan» компанияси мутахассислари ана шу муаммо ечимини топишди: у ҳайдовчининг «бажариш» эҳтимолли бўлган хатти-ҳаракатларни олдиндан кўра билувчи статистик анализларда намоён бўлади. Бундан ташқари, тизимга у ёки бу буйруқларни амалга ошириш учун ҳайдов-

чининг кўз ҳаракати ва ташқи омиллар таъсири остидаги параметрларни аниқлайдиган функциялар киритилган.

Албатта, ҳали бу қарашлар хомлигича қолмоқда. Чунки соҳа мутахассисларининг сўзларига қараганда, тайёр прототипни тестдан ўтказишга ҳали эрта. Бунинг учун ҳали кўп саволларга жавоб топиш керак.

ЭНГ ҚИММАТБАХО КИТОБ

ХІХ аср вакили америкалик натуралист ва рессом Жон Джеймс Одобонга тегишли «Америка қушлари» номли китобнинг биринчи нусхаси Christie's кимосиди савдосида 7,9 миллион АҚШ долларига сотилди. Аукцион уйи уни «дунёдаги энг қимматбаҳо китоб» сифатида харидорларга таништирди. Бу ҳақида РИА Новости ахборот агентлиги хабар берди.

Аукцион ташкилотчилари берган маълумотга қараганда, китобни кўлга киритган америкалик хусусий коллекционер ўз исм-шарифини сир сақлаш истагини билдирган.

2000 йили «Америка қушлари» китоби нусхаларидан бири Christie's аукционидида 8,8 миллион долларга сотилган бўлса, 2010 йилнинг декабрида китобнинг яна бир нусхаси Sotheby's аукционидида 11,5 миллион долларга баҳоланганди.

2010 йил якунидаги маълумотларга кўра, тарихдаги 9 та энг қимматбаҳо китоблар рўйхатининг ярми «Америка қушлари» китоби нусхалари ҳисобланар экан. Шу кунгача китобнинг 119 та нусхаси сақланиб қолган бўлиб, фақатгина 11 таси хусусий мулк ҳисобланади.

КУЛГУЛИ ВА ГАЛАТИ МАШИНА

Буюк Британияда дунёдаги энг кулгули ва галати кўринишдаги Reel номли автомобилларни сотувга чиқарилиш арафасида турибди. Ҳозирда бирданги машинанинг 2 модели ишлаб чиқарилиши режалаштирилмоқда.

Ягона ўриндиққа эга P50 автомобилнинг узунлиги 1370, эни 1041 миллиметр, ириги эса 59 килограммининг ташкил этади. Қизиги шундаки, машинани хоҳлаган вақтда аравадек судраб кетиш ёки кўтариб олиш мумкин. Аввалига автомобилнинг энг юқори тезлиги соатига 80 километргача кўтарилиш имконига эга деб қаралаётганди, аммо ҳайдовчининг ҳавфсизлигини таъминлаш мақсадида ихтирочилар тезлики соатига 45 километргача тушуришди.

Дунёдаги энг кичик машина деб, таъкидланаётган P50 автомобили 10 минг 800 долларга баҳоланмоқда. Trident номини олган иккинчи модель жуфт ўриндиққа эга бўлиб унинг оғирлиги 99 килограммининг ташкил этади.

Отабек ОТАЁРОВ тайёрлади.

Хориж матбуоти саҳифаларида

«The Times» газетаси (Буюк Британия) **ЕВГЕНИЯНИНГ ИБОДАТ НОНУШТАСИ**

Юлия Тимошенкони қамқодан озод қилиш учун Европа Иттифоқи Украина президентининг таширфини рад этиши лозим, дея фикр билдиради The Times газетасига интервюсида экс-бош вазир қизи Евгения Тимошенко.

Евгениянинг эътирофича, амалдаги тузум Ю.Тимошенкоки агар у Янукович билан курашни тўхтатмаса ва сиёсат майдонини тарк этмаса қатл этиши мумкин, — деб таъкидлайди журналист Тони Хэлпин.

Шунингдек, мақолада айтилишича, Евгения Тимошенко чиновникларни онасини қамқода ҳаддан ортиқ қийноққа солганликда айбламоқда. Бу ерда собиқ бош вазир кун тун видеокузатув остида ва доимий ёруғликда ушлаб турилибди. Юлия Тимошенко танасида оғриқ сезса ҳам даволанишдан бош тортмоқда. У ўзини захарлашларидан чўчимоқда.

«Мен онамга ўтириб-туришда ёрдам беришим зарур. Ҳозир унга энг оддий ҳаракат ҳам кучли оғриқ олиб келади. Бу эса унинг ҳаёти учун хавфли», — дейди Юлия Тимошенкога вақтинча ёрдам бериб туришга рўхсат олган қизи.

Меҳрибон қиз Евгения Тимошенко онасини озодликка олиб чиқиш учун дипломатик таътиқни тобора кучайтирмоқда. Шу мақсадда у, яқинда ЕИ етакчиси билан учрашди. Февраль ойида эса Буюк Британия ва АҚШга таширф буюриб, Обама иштирок этадиган «ибодат нонуштаси»да қатнашмоқчи.

«Der Spiegel» журналы (Германия) **«ХАЛҚ ОРГАНИЗМИ» УЧУН ВИТАМИНЛАР**

«Миллий-социалистлар витаминларнинг ашаддий ишқибозлари бўлган», — деб ёзади Маркус Гриль газетанинг ўтган кунги сониди.

Мақола муаллифи Брауншвейгдаги фармацевтика тарихи университети олими Хайко Штофадан мисол келтиради: «Уша кезлардаги мафқурага кўра, бу ҳаётини муҳим модда аҳоли организмни бақувват қилиши керак бўлган. Миллий-социалистлар Биринчи жаҳон урушидаги мағлубиятнинг асосий сабабини — аҳолининг сифатли овқатланмаслик натижасида кучсиз бўлиб қолгани билан изохлашмоқда».

— Шунинг учун, — давом этади муаллиф, — миллий-социалистик тузум 1940 йилдан буюн аҳолини витаминли препарат билан таъминлашга алоҳида эътибор қаратган: Бу витаминлар эса биринчи навбатда чақалоқларга, оналарга, оғир жимёний иш билан шуғулланувчилар ва аскарларга берилган.

Иккинчи жаҳон уруши даврида Генрих Гиммлер кўл остидаги Дахау концлагерида С витамини хусусиятлари устида тадқиқотлар олиб борилган. Тадқиқотнинг асосий мавзуси бир одамга айнан қанча витамин зарур, қайси маҳсулотлар таркибиди витаминлар кўп ва уларни қайсили билан алмаштириш мумкинлиги каби саволлар атрофида кечган.

«Уттинчи йиллар охирига келиб маҳаллий ўсимликларга ҳам эътибор қаратила бошланди, масалан наъматакка», — дея хабар қилади М.Гриль. Уруш бошланмасидан илгарироқ, наъматакни қайта ишлаш йўлга қўйилган эди. Аёллар наъматакни териб келиб, ундан қиём қилишган.

Германия соғлиқни сақлаш вазирлигининг шу каби ҳаракатлари натижасида уруш энг авжига чиққан 1942 йилда немис халқининг соғлиги анчайин яхши аҳволда эди.

1944 йилда Германия куролли кучлари 200 тонна С витаминини буюртма қилишган. Буюртманинг 65 тоннаси нейтрал ҳудуд ҳисобланган Швейцария фармацевтика фирмаси Roche томонидан етказиб берилган. Бу ҳақда швейцариялик тарихчи Беат Бэхи «С витамини ҳамма учун» номли китобида ёзиб қолдирган. Китобда эътироф этилишича, Roche гарчи дунёда синтетик С витаминини ишлаб чиқарувчи илк фирма бўлсада, дастлаб бу маҳсулотнинг кимгадир керак бўлишига шубҳа билан қараган.

«Бугун эса бир жуфт найранг кўрсатиш учун ҳам С витамини истеъмол қилинади», — деб ёзилади мақолада.

«Corriere Della Sera» газетаси (Италия) **ВАТИКАН: СПЕКТАКЛЬ ҚОЛДИРИЛДИ**

Миланда «Тангрига тик боқиб» спектаклининг премьераси бўлиши арафасида турли эҳтирослар, зиддиятли муносабатлар авж олди, деб ёзади газета муҳбири Жон Гундо Векки.

«Бу театр номийоши Исо билан христианлар ўртасидаги муносабатларни ҳақоратлайди», — дейилади умумий масалалар бўйича Ватикан давлат қотибяти аъзоси, монсеньор Питер Брайн Уэллс Ромео Кастеллуччининг «Тангрига тик боқиб» спектакли ҳақида ёзган мактубида. Хат www.fiscossacristiana.it сайтида мазкур театр постановкаси ҳақида салбий фикр билдирган теолог, христианлар раҳнамоси Жованни Кавальколи номига битилган.

«Премьера 24 январь кунини Франко Parenti театрида ўтиши керак эди. Аммо шаҳарда вазият мураккаблашса бошлади: бу ерда Militia Christi экстремистик ассоциацияси норозилик акциясига тайёрларлик кўра бошлагани маълум бўлган. Театр директори Андре Рут Шамманинг сўзларига қараганда, бу спектаклда ҳеч қандай шаккоклик йўқ. Кастеллуччи кардинал Скола билан учрашишга тайёр ва шундан умидвор. Ана шу учрашувни кутган ҳолда, пермьерани бошқа кунга қолдиришга тайёрмиз. Биз архиепископ билан асар воқеаларининг асл моҳиятини аниқлашни истаймиз.

Улугбек АСРОПОВ тайёрлади.

Ўзбекистон Республикаси
Ташқи иқтисодий фаолият
Миллий банки

миллий валютадаги янги муддатли омонатга маблағлар қабул қила бошлади

«САДОҚАТ»

- ◆ Сақлаш муддати — 6 ой;
- ◆ Омонатга қўшимча бадаллар қабул қилинмайди;
- ◆ Фоизлар ҳар ой (талаб қилиб олинмаган фоизлар капитализациясиз) ёки омонат муддати тугагандан сўнг тўланади;
- ◆ Бадал миқдори чекланмаган;
- ◆ Омонатга маблағ қабул қилиш 2012 йилнинг 1 июлига қадар амалга оширилади.

ҳамда миллий валютадаги коммунал омонатини амалга киритганлигини маълум қилади:

«МАНФААТЛИ»

- ◆ Сақлаш муддати — 1 йил;
- ◆ Омонатга қўшимча бадаллар қабул қилинмайди;
- ◆ Омонат бўйича ҳисобланган фоизлар омонатчининг ёзма аризасига асосан, бўнак тариқасида нақд пулсиз кўринишида коммунал тўловларни тўлашга йўналтирилади;
- ◆ Омонатчи омонат миқдорини, коммунал ва бошқа хизмат турларининг тўлови учун керакли бўлган маблағ миқдоридан келиб чиққан ҳолда мустақил равишда ўзи белгилайди;
- ◆ Ушбу омонатга пул маблағларини қабул қилиш 2012 йилнинг 31 декабригача амалга оширилади.

Шунингдек, миллий валютадаги «ТАРОНА» ва «ШИНАМ» номли муддатли омонатларининг қайта амалга киритилганлиги ҳақида маълум қиламиз.

Бошқарилиши бизга ишониб топширилган жамғармалар учун барча масъулиятни зиммамизга оламиз!

Кўшимча маълумотларни 235-42-83, 234-14-14 телефонлари орқали ёки банкинг исталган бўлим/филиалидан олишингиз мумкин. www.nbu.com

Тошкент шаҳар Юнусовод-13 мавзесида жойлашган Эрбеков Бобур Исроилович номига расмийлаштирилган 35-уй, 9-хонадон учун Юнусовод тумани БТИси томонидан 2002 йил 9 ноябрда берилган TS-0440893 рақамли давлат ордери ҳамда хонадон режаси (плани) йўқолгани сабабли **бекор қилинади.**

Билмагани билган яхши

Нотариусга
боролмайман...

— Оғир касаллигим сабабли нотариал идорага боролмайман. Ўз вакилим орқали васиятнома тузсам бўладими? Умуман, қандай васиятномалар нотариал тасдиқланган васиятномалар билан тенглаштирилади?

Хайринисо Бадалова
Тошкент вилояти

Васиятномани васият қилувчи шахсан ўзи тузади, вакили орқали тузилиши мумкин эмас. Фуқаролик кодексининг 1126-моддасига биноан куйидаги васиятномалар нотариал тасдиқланган васиятномаларга тенглаштирилади:

— касалхона, госпитал ва бошқа даволаш муассасаларининг бош врачлари, ўринбосарлари ёки навбатчи врачлари, қариялар ва ногиронлар уйларининг директорлари ёки бош врачлари томонидан тасдиқланган васиятномалар;

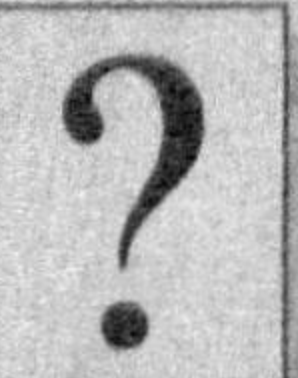
— фуқароларнинг Ўзбекистон байроғи остидаги кемаларда сузиб юрган вақтидаги кема капитанлари, қидирув-экспедиция бошлиқлари, ҳарбий хизматчилар, ҳарбий қисмларда ишлаган ҳарбий бўлмаган фуқаролар ва уларнинг оила аъзоларининг ҳарбий қисм командирлари томонидан тасдиқланган васиятномалари;

— озодликдан маҳрум этиш жойлари ёки қамоқда сақланаётган шахсларнинг тегишли муассасалар бошлиқлари томонидан тасдиқланган васиятномалари;

— нотариус бўлмаган аҳоли пунктларида яшайётган шахсларнинг нотариал ҳаракатларни амалга ошириш ҳуқуқига эга бўлган мансабдор шахслар томонидан тасдиқланган васиятномалари.

Савола Ангрэн шаҳар ДНИ нотариуси Абдурашид ИСОҚЖОНОВ жавоб берди.

Оталик қандай белгиланади?

— Қонуний никоҳда бўлмаган шахсларнинг фарзандлари дунёга келганда оталик қандай тартибда белгиланади?

Феруза МАМАДАЛИЕВА
Тошкент вилояти

Боланинг онаси билан никоҳда бўлмаган шахсларнинг оталиги ўзининг боланинг отаси деб тан олинган киши ва онанинг ФХДЭ органига биргаликда топширган аризасига биноан белгиланади.

Оталикни белгилаш тўғрисидаги ариза боланинг туғилганини қайд этиш вақтида, шунингдек, ундан кейин ҳам берилди. Бундай аризани она ҳомиладорлик пайтида ҳам ФХДЭ органига тақдим этиш мумкин. Фақат бунинг учун бола туғилганидан сўнг эр-хотин биргаликда ариза беришининг имкони бўлмай қолишини кўрсатувчи асослар мавжуд бўлиши керак.

Ўзаро никоҳда бўлмаган ота-онанинг биргаликдаги аризаси ёки отанинг аризаси бўлмаган тақдирда, оталик суд тартибидида белгиланади. Бунда суд боланинг онаси бола туғилишига қадар жавобгар билан бирга яшаганини, умумий рўзгор юритилган ёки жавобгарнинг оталикни тан олганлигини аниқ тасдиқловчи бошқа далилларни эътиборга олади.

Савола Уртачирчқ тумани ФХДЭ бўлими mudiri Хури ИКРОМОВА жавоб берди.

Фарзандликка олиш учун ҳоким қарори керак

— Фарзандликка олиш тартиби тўғрисида маълумот берсангиз.

Ризвогул Шодиева
Тошкент вилояти

Фарзандликка олиш учун ҳоким қарори чиқарилади ва ФХДЭ органларида қайд қилиниб, болага туғилганлик ҳақида янги гувоҳнома берилди. Ана шу кундан бошлаб фарзандликка олган оила олдида ҳуқуқий бурч ва мажбуриятлар туғилади. Фарзандликка олинган болалар барча шахсий ва мулкий ҳуқуқларда фарзандликка олувчининг ўз болаларига тенглаштирилади. Аввалги ота-оналари, қариндошлари билан эса бир-бирларига нисбатан шахсий ва мулкий ҳуқуқларини йўқотадилар, ўзаро мажбуриятлардан озод қилинадилар.

Таъкидлаш жоизки, фарзандликка олинган болаларга таъминот бериш мажбуриятини ихтиёрлий равишда бажармаган фарзандликка олувчилардан суднинг ҳал қилув қарорига асосан алимент ундирилади. Худди шунингдек, фарзандликка олинганлар ҳам фарзандликка олувчилар ҳақида гамҳўрлик қилишлари ва уларга ёрдам кўрсатишлари шарт.

Хулоса ўрнида айтиш мумкинки, фарзандликка олинган ҳар қайси бола фарзандликка олган ота-она учун ҳақиқий, чин фарзандлар қаторидадир. Бу, аввало, инсонийлик фазилатларимиз, меҳр-муҳаббатимиз, миллий қадриятларимизга хос бўлган, ҳуқуқий қафолатланган ҳолат ҳисобланади.

Савола Куйичирчқ тумани ФХДЭ бўлими mudiri Наргиза УМАРОВА жавоб берди.

„БИЗ ҲЕЧ ҚИМДАН КАМ ЭМАСМИЗ“

ИЖТИМОЙ ҲИМОЯ

“Ҳар ким билим олиш ҳуқуқига эга. Бундан умумий таълим олиш давлат томонидан қафолатланади. Мактаб ишлари давлат назоратидадир”.
(Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. 9-606, 41-модда.)

Мамлакатимизда олиб борилаётган ислохотлардан қўзланган пировард натижа ҳар бир фуқаронинг, айниқса, ёшларнинг мустақил дунёқарашига эга, жамиятда кеңайиб турган ислохотлар моҳиятини тўғри англай оладиган ва уларда муносиб иштирок этадиган шахслар этиб тарбиялашдан иборат. Шу боис, юртимизда яқин келажакда жамиятнинг илғор бўлини бўлиб етишадиган ёшлар таълим-тарбиясига катта эътибор қаратилади. Бундай юксак эътибор ва гамҳўрликдан имконияти чекланган болалар учун ихтисослашган давлат таълим муассасалари тўғрисида меъёрий ҳуқуқий ҳужжатлар ҳақидаги қарорига асосан эндиликда пилотдан келиб махсус мактаб-интернатлардаги мавжуд шароитлар бу ерда таълим олаётган ёшларнинг имкониятларидан келиб чиқиб яратилган диққатга сазовордир. Мисол тариқасида инклюзив таълим тизими айнан ногирон болаларнинг сифатли ва қулай таълим олишини таъминлашга қаратилган. Бундай таълим услуби халқаро стандартларга мослиги билан ҳам катта аҳамиятга эга.

Шуниси эътиборлики, бугун юртимизда ногирон ёшларни ўқитиш, уларга ҳар томонлама кўмак бериш йўлида бир қанча амалий ишлар бажариламоқда. Чунонки, биргина пойтахтимиз миқёсида ташкил этилган махсус мактаб-интернатлардаги мавжуд шароитлар бу ерда таълим олаётган ёшларнинг имкониятларидан келиб чиқиб яратилган диққатга сазовордир. Мисол тариқасида инклюзив таълим тизими айнан ногирон болаларнинг сифатли ва қулай таълим олишини таъминлашга қаратилган. Бундай таълим услуби халқаро стандартларга мослиги билан ҳам катта аҳамиятга эга.

Фарғона вилояти Риштон тумани ўзининг бетакрор кулолчилик буюмлари билан машҳур. Эндиликда риштонлик хунармандлар томонидан бежирим чинни маҳсулотлари ҳам ишлаб чиқариламоқда.

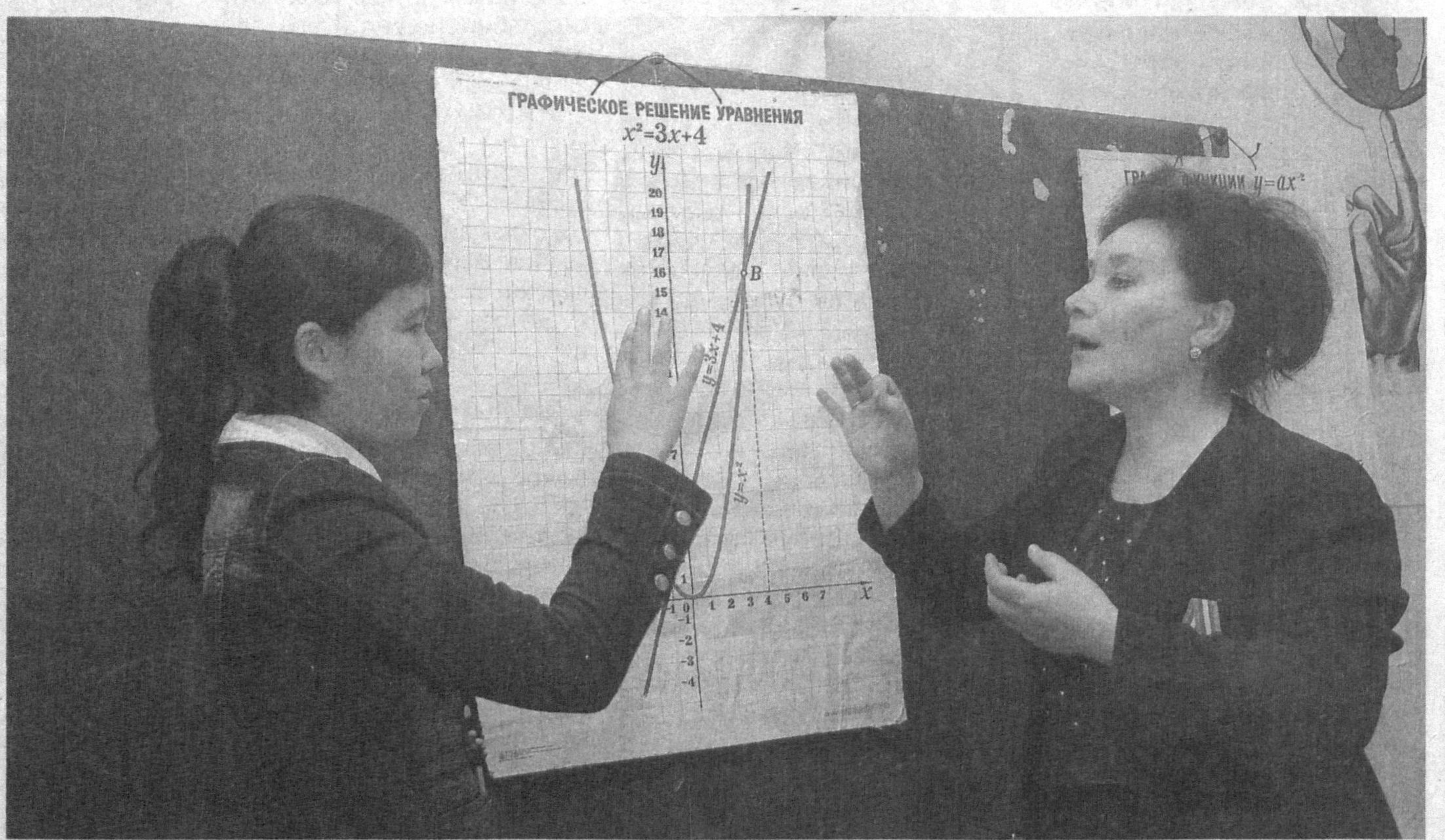

Риштон чиннилари

“Деҳқонobod” маҳалла фуқаролар йиғинида жойлашган «Simax F+Z» масъулияти чекланган жамиятида замонавий дастгоҳлар ёрдамида пиёла, коса, лаган сингари ўнга яқин турдаги юқори сифатли чинни буюмлар тайёрланмоқда. Корхона раҳбари Мирзоаҳмад Исматовнинг айтишича, тажрибали наққошлар ва дизайнерлар билан ҳамкорликда чинни маҳсулотларининг янги намуналарини яратиш устида иш олиб борилаётган. Бу ерда меҳнат қилаётган саксондан зиёд ишчининг асосий қисмини ёшлар ташкил этади.

Суратда: Риштон туманидаги «Simax F+Z» масъулияти чекланган жамияти ишчиси Зулайхо Ғозиева.

Муқимжон ҚОДИРОВ (ЎЗА) олган сурат

нода ўзини оқлайди. Айниқса, дунёни қалб кўзи билан англовчи ёшлар тафаккурини бойтиш учун қилинаётган ишлар таҳсинга лойиқ.

— Бу ҳақда гапирганда, аввало, шунга алоҳида айтиш ўринлики, айнан мустақиллик йилларида кўзи ожизларнинг таълим олишлари учун кенг имкониятлар яратилди, — дейди бу ҳақдаги фикримизни ривожлантириб Ўзбекистон кўзи ожизлар жамияти бошқаруви раиси ўринбосари Дилмурод Султонов. — Айни пайтда кўзи ожизлар учун мўлжалланган JAWS дастурий таъминоти асосида ногиронларнинг компьютерда ишлаши ўргатиш йўлига қўйилган бўлиб, ҳозирда Кўзи ожизлар жамияти Марказий бошқаруви ташаббусида пойтахтимиздаги “Санъат гулшани” маданият саройи ва Республика кўзи ожизлар мар-

казий кутубхонасида компьютер синфлари ташкил этилди. Натижада ўнлаб кўзи имконияти чекланган талаба-ўқувчилар махсус сабоқлардан баҳраманд бўлишмоқда. Шу билан бир қаторда, ушбу йўналиш бўйича ЎзКОЖ томонидан жорий йилда JAWS дастурий таъминоти асосида кўзи ожиз ногиронларга компьютер саводхонлиги курслари ўқитувчиларини тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш бўйича семинар-тренинглар ташкил этиш, кўзи ожизлар учун Брайл ёзувида компьютер таълими ўқув қўлланмасини яратиш ҳаракатидамиш. Бу Марказий Осиёда биринчи марта қилинаётган ўзгариш бўлиб, унинг жорий этилиши имконияти чекланган кишиларга катта қулайликлар яратди.

Бу каби қулайликларнинг яратилиши яхши, албатта. Сабаби фан янгиликларидан бохабар бўлиш, китоб ўқиш, маънавий салоҳиятини оширишда Брайл ёзувининг ўрни катта. Бироқ JAWS дастурий таъминоти бўйича сабоқ берувчи мураббийлар етарли бўлса-да, бу жараҳнинг вилоятлар миқёсида ташкил этилиши негадир суст. Бунинг сабабларини Д.Султонов шундай изоҳлайди:

— Дарҳақиқат, ЎзКОЖнинг Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоятлар бошқарувлари қошида махсус жиҳозланган компьютер хоналаридан минглаб кўзи ожиз инсонлар фойдаланиши, шунингдек, касб-хунар ўрганиши жамиятга қарашли корхона-ташкилотларни ўзида қамраб олгани ягона ахборот алмашинув тизимини барпо этишга шариит яратилади. Шунингдек, умумий ўрта, ўрта махсус, касб-хунар таълимига жалб этиш да-

эга бўлса-да, бу борада ечимини кутаётган муаммолар ҳам бор. Бу каби муаммоларга ижобий ечим топиш учун давлат ва нодавлат ташкилотлар билан ҳамкорликни янада кучайтиришимиз зарур.

Яқинда Қўртбошимиз томонидан қабул қилинган “Оммавий ахборот воситаларини янада ривожлантириш учун қўшимча солиқ имтиёзлари ва афзалликлар бериш тўғрисида”ги қарорда имкониятлари чекланган шахслар (кўзи ожизлар, кар-соқовлар)лар учун адабиётларни сотишдан олинган фойдадан фойда солиғи ҳамда ободонлаштириш ва ижтимоий инфратузилмани ривожлантиришнинг солиғини тўлашдан озод этилгани ҳам жамиятимизда ногиронлар манфаатига берилаётган катта эътиборнинг индикаторидир.

Наргиза АСАДОВА

Оғрик

Инсон шаънига таҳдид

XXI асрда мамлакатлараро миграция жараёнлари бирмунча фаоллашди, фуқароларнинг меҳнат қилиш, таълим олиш, туризм ва шу каби мақсадларда бошқа давлатларга чиқиши, эркин фаолият олиб бориши учун имкониятлар янада кенгайди. Афсуски, ана шундай ҳаракатлар соясида айрим трансмиллий жиноятларнинг ортиши ҳам кузатиламоқда. Одам савдоси ана шундай иллатлардан биридир.

Одам савдоси инсон, унинг шаъни, кадр-қиммати, оёсийишга турмуши ва келажакга таҳдид солаётган ушган трансмиллий жиноятчилик куришилари билан бир бўлиб, ўзининг чегара билмаслиги, ўз гирдоҳига асосан ёшлар ва аёлларни тортаётгани билан катта ташвиш, хавотир уйғотмоқда. Инсонни улуглаш, унинг ҳуқуқ ва эркинлиги химоясини таъминлаш асосий мезонга айланган шу кунларда бу мудқиш ҳаракат ноқонуний кулолчи савдоси, гиеҳвандлик воситаларининг гайриқонуний айланishi каби оғир оқибатларни келтириб чиқаради.

Одам савдоси жиноятчилар учун сердаромад манба ҳисобланади. Халқаро экспортларнинг баҳолашларича, ҳозирда дунё бўйича одам савдосидан тушадиган йиллик даромад миқдори 7 миллиард АҚШ долларидан ошмоқда. БМТ маълумотида кўра, дунёда ҳар йили тахминан 2 миллион 700 минг киши ушбу жиноят қурбонига айланмоқда. Ҳар йили 600-800 минг аёллар ва болалар алдов йўли билан чет элларга олиб кетилиб, сотиб юборилади. Таасуфки, мазкур жиноят қўлами тобора кенгайиб бормоқда.

катларида одам савдосига қарши кураш масаласига жиддий эътибор қаратилиб, бу тадбирга давлат идоралари, жамоат ташкилотлари, ўқув муассасалари, оммавий ахборот воситалари кенг жалб этилмоқда.

Ўзбекистон ўз мустақиллигини қўлга киритгач, хоржий давлатлар билан иқтисодий, ижтимоий ва сиёсий соҳаларда ҳамкорлик ўрнатилди. Юртимиз фуқароларининг хоржий мамлакатларга бемалол чиқишлари учун имконият ва етарли шарт-шароитлар яратилди. Афсуски, айрим шахслар бундай имкониятлардан ўз манфаатлари йўлида фойдаланиб, фуқароларимизни алдов ва фирибгарлик билан хоржга олиб чиқиб кетмоқдалар. Бунинг оқибатида юртдошларимиз ҳам одам савдоси қурбонига айланмоқда. Таҳлиллар эса мамлакатимиз фуқароларини асосан Бирлашган Араб Амириклари, Қозғоғистон, Россия, Таиланд, Туркия, Хиндистон, Исроил, Малайзия, Жанубий Корея, Япония ва Коста-Рикага олиб чиқиб кетилаётганини кўрсатади.

Одам савдосининг олдини олиш учун кенг жамоатчилик билан ҳамкорликда тарғибот-ташвиқот ишларини янада жаддаллаштириш, маҳаллаларда фаолият кўрсатаётган диний-маърифий ва маънавий ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчилар имкониятларидан самарали фойдаланиш зарур. Шунингдек, хотин-қизларнинг ижтимоий муҳофазаси, уларнинг ҳуқуқлари химоясини таъминлаш ишларини кучайтириш қўтилган натижани беради.

А.СЕЙДАМЕТОВ, Шуманай туман давлат нотариал идораси нотариуси

«Олтин қалам» танловига

Спорт — катта масъулият, жасорат ҳамдир

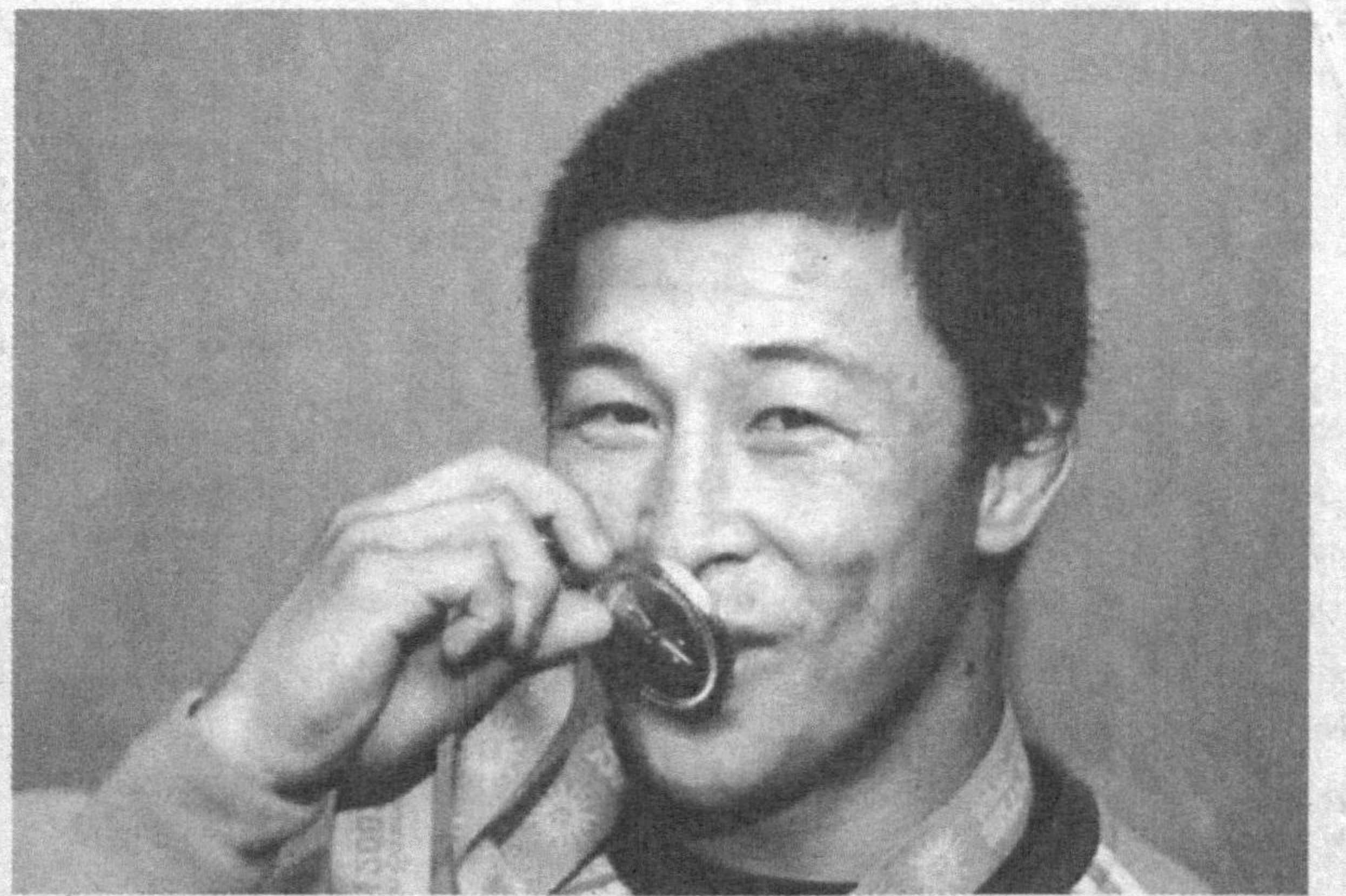
Оксана Чусовитина, Баҳодир Курбонов, Дилшод Орипов, Александр Доктурашвили, Дилшод Мансуров, Гузал Хуббиева, Вадим Меньков, Владимир Тўйчиев... Тўғри англадингиз, булар — нуфузли халқаро мусобақаларда юртимиз шарафини муносиб ҳимоя қилиб келаётган таниқли спортчиларимиздир. Яна бир эътиборли жиҳати шуки, улар Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси тасарруфидаги спорт мактабларида сабоқ олган, камолга етган.

Дарҳақиқат, юртимиз довуғини дунёга дoston этишда касаб уюшмаларига қарашли спорт мактабларининг ўрни беқийс. Ушбу спорт мактабларида иктидорли ёшларни топиш ва тарбиялаш борасида катта тажриба тўплаган. Шу тўғрисида ҳам ҳар йили мунтазам равишда кўплаб терма жамоаларимизга муносиб номзодлар етказиб берилмоқда. Масалан, биргина XVI Осиё ўйинларида касаб уюшмаларининг 49 нафар спортчиси спортнинг ўн уч тури бўйича қатнашиб, бешта олтин, ўн битта кумуш ва ўн олти бронза медалларини кўлга киритишга муваффақ бўлишди.

— Республикаимизда жисмон ва маънан баркамол авлодни камол топтириш йўлида катта кўламдаги ишлар амалга оширилган, — дейди Касаба уюшмалари Федерациясининг Жисмоний тарбия ва спорт жамияти бош мутахассиси Раъно Қорабоева. — Республикаимизда болалар спортини ривожлантиришда, қалаверса, бу борада кўлга киритилаётган ютуқлар-

да касаб уюшмалари оталигидаги спорт мактабларининг ҳам ўз ўрни, ҳиссаси борлиги кишига фахр бағишлайди. Ҳозирги кунда ЖТСЖ Марказий кенгаши тасарруфида 22 та болалар ва ўсмирлар спорт мактаби фаолият юритмоқда. Уларда 7230 нафар ёш спортчи ўзлари танлаган йўналишларда машғулот ўтказишди. Мактаблар тарбияланувчиларининг 1077 нафари қизлар экани алоҳида эътиборга молик. Ўқув масканларида 332 нафар кўп йиллик тажриба ва малакага эга ўқитувчи-мураббийлар спортнинг 35 тури бўйича ўқув-машқ жараёнларини бошқаришди.

Маълумки, шу кунларда спортчилар ўртасида энг нуфузли мусобақа — Лондонда бўлиб ўтадиган XXX ёзги Олимпиада йўлланмалари учун қизгин кураш кечмоқда. Улар сафида Касаба уюшмалари Федерацияси Жисмоний тарбия ва спорт жамияти Марказий кенгашининг 39 нафар вакили спортнинг 9 тури — энгил атлетика, байдарка ва канозда эшак эшиш, академик эшак эшиш, сломанд эшак эшиш, спорт гимнастикаси, юнон-рум кураши,

велоспорт, дзюдо, оғир атлетика бўйича мусобақа лицензиясини кўлга киритиш учун жиддий ҳозирлик кўришмоқда. Қувонарлиси, улар орасида Лондонга боришни аллақачон нақд қилганлар ҳам бор. Булар энгил атлетика бўйича Светлана Радзивил, Гузал Хуббиева, байдарка ва канозда эшак эшишда Вадим Меньков, Юлия Борзова, вешошсе бўйича Муроджон Холмуродов ва Сергей Лагутинлардир.

Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси томонидан жамиятда соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, олис туман ва қишлоқларда болалар ҳамда ўсмирлар ўртасида спортни оммалаштириш, оилалар саломатлигини мустақамлаш борасида ҳам талайгина ишлар амалга ошириб келинмоқда. Масалан, мамлакатимизда кенг нишонланган миллий байрамлар арафасида спортнинг мини футбол, волейбол, шахмат, шашка, стол тенниси сингари бир қатор турлари бўйича му-

собақалар ўтказиш аъёнага айланган. Бундан ташқари, Жисмоний тарбия ва спорт жамияти Марказий кенгашининг ҳудудий бўлимлари томонидан турли соҳа ходимлари ўртасида турнирлар ташкил этиш йўлга қўйилган. Бу, ўз навбатида, уларда иштирок этаётган ишчи-ҳодимларнинг саломатлигини тиклаш ва яхшилаш, баркамол авлодни воъяга етказишда муҳим аҳамият касб этмоқда.

Жисмоний тарбия ва спорт жамияти Марказий кенгашининг ўз олдига қўйган гал-даги муҳим вазифалари сирасига касаб уюшма аъзоларининг оилаларини спортга янада кенг жалб этиш, жисмоний тарбия билан мунтазам шуғуллантиришга йўналтиришни ҳам қўйиш мумкин. Бу мақсадга эришиш учун жорий йилдан бошлаб республикамизнинг турли ҳудудларида 87 та спорт жамияти иш бошлади. Тарихдан маълумки, ҳар бир давлатда ҳар томонлама соғлом ва етуқ кадрларга эҳтиж

катта бўлиб келган. Чунки бу ўша юртнинг кудратини белгилаган. Бунга мушарраф бўлиш кўп жиҳатдан у ерда яратилган имконият ва шароитга боғлиқ. Мамлакатимизда Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси Жисмоний тарбия ва спорт жамияти Марказий кенгашининг бу борада олиб бораётган ишлари замирида айнан юқорида келтириб ўтилган фикр мужассам, десак хато бўлмайди.

Азим РЎЗИЕВ,
«Hurriyat» мухбири

Коинот, инсон ва ҳаёт

ҲАЁТНИНГ ПАЙДО БЎЛИШИ

Дунё олимлари ернинг ёшини бир-бирига боғлиқ бўлмаган турли усуллар ёрдамида ўрганиб, тахминан 4,5-4,6 миллиард йил деб белгиланган. Унда ҳаётнинг пайдо бўлган даври ҳақида эса, шу соҳа мутахассислари — полеонтологлар «бир овоздан» бундан 3,5 миллиард йил олдин ерда ҳаёт пайдо бўлган, деган фикрда тўхташганлар.

Ерда маълум шароитлар вужудга келгандан сўнг, ҳаётнинг энг содда кўринишлари — микроорганизмлар, ўз-ўзидан пайдо бўлганлиги ҳақидаги фикрни биринчи бўлиб илгари сурган милетлик (Юнонистон) олим эразмиздан 600 йилча олдин яшав ўтган Анаксимандр эди. Унинг қарашлари, ўз вақтида, хусусан, XVI асрда Мединчилар оиласининг сарой ҳақими, флоренциялик Ф.Реди ва кейинроқ аббат Спалланцани томонидан танқидга учраса-да, бироқ XX асрнинг 20-йилларида таниқли биохимик-палеонтолог, академик А.Опарин томонидан яна қайта тикланди.

А.Опарин Ерда ҳаётнинг ўз-ўзидан пайдо бўлганлигини етарлича илмий асослади. Олимнинг бу фикри кейинроқ инглиз биохимики Д.Холдейн томонидан қувватланди. Опариннинг фикрини тажриба йўли билан аниқлаш мақсадида таниқли америкалик олим Г.Юрининг ўқувчиси Стенли Миллер бир қанча тажрибалар ўтказди. Натижда нуклеин кислотасига асосланган бир қанча органик кислоталар олиниб, Опариннинг гипотезаси етарлича илмий асосга эга экани тасдиқланди.

Бундан қарийб 45 йил муқаддам олимлардан Д.Уотсон ва Ф.Криклар ДНК (де-

зоксирибонуклеин — тирик организмлар ҳужайралари ядролари таркибидаги юқори полимерли табиий бирикма) кислотасининг таркибини аниқладилар. Сал кейинроқ олимлардан Ф.Крик, М.Ниренерг ва С.Осоалар барча мавжудот (бактерия, ўсимлик ва жониворлар) учун бир хил бўлган генетик код тузилишини кашф қилишди. Гарчи, бугун ҳаётнинг пайдо бўлиши муаммоси билан шуғулланадиган олимлар, оддий молекулалар (масалан аминокислоталар) аралашмасидан, олдиндан белгиланган хусусиятга эга бўлган биологик полимерни (оқсил) олишга қурблари етмаса-да, кўпчиликлари Ердаги ҳаёт ноорганик моддалардан бундан 3,5 миллиард йил илгари пайдо бўлганига ишонадилар.

Охирги бир неча ўн йиллар давомида галактикалардаги газчанг булутларни радиоастрономик методлар асосида ўрганиш унда бир неча хил органик молекуляр бирикмалар борлигини маълум қилди. Булар ичида, айниқса, синил кислота, формальдегид, метилзамин ва спиртларнинг топиллиши, коинотда ҳаётнинг пайдо бўлиши муаммосини ҳал қилишга муҳим илмий асос берди. Маълум-

ки, ўсимликлар ва ҳайвонот дунёси таркибига кирадиган органик моддалар асосан уч хил гурпуга — углеводлар, ёғлар ва оқсилларга синфланади. Бу органик моддаларнинг асосини углевод, водород ва гидроксил (ОН) ташкил қилишини ва химик қонуниятлар Коинотнинг ҳамма қисмларида бир хил кечишини эътиборга олсак, ҳаётнинг энг содда кўринишлари бўлиши, органик бирикмалар, зарурий шароит вужудга келганда, Коинотнинг ихтиёрий «бурчаги»да туғилиши мумкинлигини тушуниш қийин бўлмайди.

Бу орада рус олими, академик Опариннинг ўтган асрнинг 20-йилларидаги назарий тадқиқотлари илк изланишлардан бўлиб, кейинчалик тажрибаларда тўла тасдиқланди. Биринчи бундай тажриба машҳур америкалик олим Г.Юрининг шоғирди Стенли Миллер томонидан 1953 йилда амалга оширилди. Миллер аммиак, метан, водород ва сув буғларининг сув билан биргаликдаги ёпиқ системасидан электр разряди ўтказди. Натижда у сувда оқсилнинг асосий ташкилий қисми бўлган органик модалар — аминокислоталарни олишга муваффақ бўлди. Катта шов-шувларга сабаб

бўлган бу синов тажрибасидан сўнг олимлар оддий газлар аралашмасидан нобиологик йўл билан органик бирикмаларни синтез қилиш бўйича юзлаб тажрибалар ўтказдилар. Оқибатда органик кислоталар, табиий аминокислоталарнинг ҳамма тури, нуклеин кислотанинг асоси ва биринчи тирик ҳужайрадан «бир қадам олдин» турадиган коацерват ва протеиноид микросфералар кўлга киритилди. Гарчи, бу «хонашлар»дан табиатда оқсил ҳосил бўлиши учун табиий танлашга минглаб (балки миллионлаб) йиллар зарур бўлса-да, Коинотнинг «ёши» 15-20 миллиард йилдан кам эмаслигини назарга олсак, шароит вужудга келгач, унинг юзлаб бурчакларида ҳаёт пайдо бўлишига принципаал қарши чиқадиган далилларни фан кўрмайди.

Шунинг учун ҳам айни замон фани галактикалардаги юлдузларнинг табиат томонидан ҳаётнинг вужудга келиши учун зарурий шароитлар «иньом» қилинган сайёраларида Ер типидида ҳаёт бўлишини ва ҳатто у ривожланиб, ақлли мавжудотлар қароргоҳига айланиши эҳтимолини инкор этмайди. Бас шундай экан, Коинотда юлдуз системаларнинг кўпчилигини эътиборга олиб (фақат бизнинг Галактикамизда юлдузларнинг сони 150 миллиардга яқин бўлиб, Коинотда кузатилган бундай Галактикаларнинг сони бугунги кунда қарийб 10 миллиардни ташкил этади), ташки цивилизацияларнинг мавжудлигига ҳеч ҳам шубҳа қилмас бўлади.

(Давоми бор)

Маматмуса МАМАДАЗИМОВ,
профессор

ДУНЁ БИЛАН АЛОҚАДА БЎЛИШНИНГ ОДДИЙ УСУЛИ «Яқин мамлакатлар» хизмати

₹0,25 яқин хориж мамлакатларига қўнғироқнинг 1 дақиқаси ва
₹0,99 узоқ хориж мамлакатларига қўнғироқнинг 1 дақиқаси

бир қадам олдинда

Хизматлар лицензияланган

